

IZ vsebine:

- ZUNANJE POLITIČNI KOMENTAR
Danski predsednik pri nas — str. 2
- STO PREMIER IN TISOČ PREDSTAV
Jeseniško gledališče na pragu nove sezone — str. 5
- 17. OBLETNICA KAMNISKEGA BATALJONA
Na zarašeni jasi — str. 7

IZ PERSPEKTIVNEGA PLANA
OBLO SKOFJA LOKA
Osnova — večji delovni učinek
— str. 3

NE BOMO JIH POZABILI
V spomin na ustrelitev prvih 5 talcev, bodo Gorjani 31. avgust
proslavljali svoj krajevni praznik

PRIJATELJSKI OBISK IZ DANSKE

Nova vzpodbuda obojestranskemu in vztrajnemu boju za mir

V nedeljo, 25. avgusta popoldne, je prispel na uradni obisk v našo državo predsednik danske vlade in predsednik danske socialno-demokratske stranke Hans Christian Hanser. Visokemu gostu iz prijateljske dežele so Beograščani pripravili slovesen sprejem.

Med dvodnevnim bivanjem v Beogradu, je imel predsednik danske vlade s svojim spremstvom razgovore z najvišjimi predstavniki našega političnega in javnega življenja. V tem času si je predsednik danske vlade ogledal tudi mednarodni sejem tehnike in se sprehodil po beograjskih ulicah. V torek mu je podpredsed. ZIS Edvard Kardelj priredil svečan sprejem. V četrtek zjutraj se je visoki gost odpravil na krajši obisk v Slovenijo. Po ogledu Ljubljane in Litostroja je nekako ob polnjenju

RAZPRAVA O NOVIH
TARIFNIH PRAVILNIKI

Tokrat - konkretno

V dvorani Delavskega doma na Jesenicah, so se v sredo znova sestali predstavniki sindikalnih pododborov Železarn. Razpravljali so o predlogu novega tarifnega pravilnika za metalurška podjetja in rudnike. Vsak sindikalni pododbor je po sestanku, ki je bil v petek, znova razpravljal s člani kolektiva o novem tarifnem pravilniku in zbral konkretne predloge. Ponovni sestanek je bil zato zelo živahen. Po izredno pestri razpravi so se prisotni zedinili naj bi bila najnižja postavka v tarifnem pravilniku 8500 dinarjev, najvišja pa 65.000 dinarjev mesečno. Sprejeli so tudi sklep, naj bodo vse tarifne postavke v razponu, da bi se lahko pri določevanju konkretnega zneska upoštevala delovna doba in strokovna usposobljenost. V tarifnem pravilniku naj bi bil upoštevan tudi dodatek za lokacijo, ki naj bi bil fiksen. Hkrati bi moral tarifni pravilnik vsebovati tudi pooblastilo, da podjetje lahko izplačuje po lastni uvidenosti dodatke delavcem na tistih delovnih mestih in za tiste poklice, za katere je premajhno zanimanje in so zato nezasedeni. S tem bi se preprečila »ozka grla« v kvalifikacijski strukturi zaposlenih. Na sestanku so bili prav tako vsi mnenja, naj bi se osebni dohodki nad plačami po tarifnem pravilniku razdeljevali četrtletno.

Zastopniki sindikalnih pododborov jeseniške železarne so ob koncu poudarili, da je treba doseči na Združenju v Beogradu, da bo osnova nagrajevanja v gospodarstvu predvsem storilnost ter kvaliteta in količina proizvodnega blaga, upoštevaajoč tehnično opremo posameznih podjetij iste stroke.

V. kranjska MDB - 2krat udarna

Okrajni štab MDB je že drugič proglasil V. kranjsko MDB »Andreja Žvana - Borisa« za udarno. Mladinci pomagajo pri komunalnih delih v Kranju. Zaradi marljivosti jih je Okrajni štab doslej že enkrat pohvalil, enkrat pa proglasil za udarno brigado, Brigada, ki je sestavljena iz gorenjskih srednješolcev, bo delala mesec dni. Delo bodo zaključili v soboto, 30. avgusta.

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI., ST. 66 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 29. AVGUSTA 1958

Pred „Protituberkuloznim tednom“

»OMOGOČIMO
ZAZDRAVLJENIM TUBERKULOZ-
NOZNIH BOLNIKOM
HITREJŠO VRNITEV
NA DELO!«

Tako je geslo Rdečega križa v letošnjem »Protituberkuloznem tednu«, ki mu bo širom po državi posvečen čas od 7. do 14. septembra.

Med nerešene probleme borbe proti tuberkulozi sodi nedvomno zaščita bolnika, ki je pravkar prebolel to bolezen, pred novim obolenjem. Pri tuberkulozi namreč ne moremo govoriti o popolnem ozdravljenju, vsaj ne več let, pač pa o zazdravitvi obolenja. Pri neugodnih življenjskih in delovnih pogojih zazdravljena bolezen kaj rada ponovno izbruhne. Zategadelj zdravljenje tuberkuloznega bolnika ni omejeno zgolj na bivanje v bolnišnici, temveč seže mnogo dlje. Zdravi se tudi doma.

Dosedanje izkušnje so pokazale, da ni malo takih bolnikov, ki zavoljo neugodnih življenjskih ali delovnih pogojev ponovno zbole. Pri tem pa na moč radi pozabljamo, da nas je zdravljenje teh ljudi veljalo milijone. In koliko milijonov bi lahko prihranili, ko bi prvikrat zazdravljenim bolnikom zagotovili ugodnejše delovne pogoje!

Te ugotovitve so tudi vzrok, da se bo letos patronažna služba Rdečega križa pozanimala, kakšno delo opravljajo zazdravljeni bolniki in če je to delo zaradi njihove zmanjšane delovne sposobnosti primerno ali ne. Nedvomno bodo lahko pri tem odigrali pomembno vlogo tudi organi družbenega upravljanja. Le-ti naj bi prisotili na pomoč Rdečemu križu in zagotovili vsem ožrogenim bolnikom - rekonvalescentom primerno zaposlitev, ki bo ustrezala zdravstvenemu stanju posameznika.

V tem tednu se bomo spomnili tudi tistih bolnikov, ki zavoljo slabega zdravstvenega stanja in zmanjšane delovne sposobnosti, sploh ne morejo najti primerne zaposlitve. Takšni primeri — in teh ni malo — so še težavnejši. Uspeh tega tedna ne bo razočaral le v primeru, če bodo naši upravni in družbeni organi prisluhnili naporom Rdečega križa in protituberkuloznih dispanzerjev z razumevanjem in človekoljubjem.

Dokajšnje pomoči si lahko obetamo tudi od nabiralne akcije v obliki prostovoljnih denarnih prispevkov državljanov v tem tednu. Ti prispevki bodo v celoti porabljeni za borbo proti tuberkulozi.

Okrajni odbor RK v Kranju je storil vse potrebno, da bo »Protituberkulozni teden« dosegel svoj namen in da bo njegovo poslanstvo obrodilo kar največ bogatih sadov.

Izkušnje letošnje turistične sezone na Gorenjskem

Priprave za novi zalet

Največji obisk gostov po vojni — Poldrugo milijarde dinarjev prometa — Tudi v 1959. letu bodo cene iste — Veliko pomanjkanje naraščaja v vrstah gostinskih delavcev

Na posvetovanju predstavnikov gostinske - turistične dejavnosti iz našega okraja, ki je bilo pred kratkim v Kranju, so ugotovili, da tolikšnega obiska gostov po vojni še ni bilo. Predvidevajo, da bodo letos zelo povečali skupno vrednost prometa, ki bo samo v gostinstvu dosegel poldrugo milijardo dinarjev. Zeto kaže, kako pomembna postaja gostinsko - turistična dejavnost tudi za gorenjsko gospodarstvo. Na povečani obisk gostov je precej vplivalo to, da so naša podjetja došli pred sezono seznanila domače in tuje potovalne in turistične agencije o pogojih in cenah turističnih uslug. Hkrati pa je večji obisk tujih gostov, posledica letošnjih olajšav s potnimi listi in carino, zgodnja poletna vročina in, se razume, tudi ugodnih cen nasproti drugim deželam.

Zastopniki malone vseh naših večjih gostinskih podjetij so na posvetovanju menili, da kljub letošnjemu uspehu ne kaže videti vse rožnato. Zlasti še, ker je prav letošnja sezona pokazala nekatere slabosti, ki jih bo treba prej ali slej odpraviti.

Prvi pogoj za uspeh prihodnje sezone so nespremenjene usluge. Vsaj bistvenih razlik ne sme biti! Do 1. septembra bodo vsa gostišča dostavila cenike za prihodnje leto. Tako bo moč pravočasno sklepati pogodbe v

inozemstvu in objavljati pogoje za letovanje pri nas. Nekatera gostišča bodo v prihodnji sezoni nudila celo večji popust pred sezono in po njej.

Kritično pa so ocenili tudi letošnjo preskrbo s sadjem in zelenjavo v nekaterih turističnih krajih. Največ so govorili o pomanjkanju kvalificiranih delavcev v gostinski stroki. Zimski tečaji, ki jih s pomočjo okrajne zbornice prirejajo na Bledu, v Bohinju in v Kranjski gori lahko le ublažijo pomanjkanje v pomembnem kadru. Pomanjkanje pa se najboljčutneje opaža na delovnih mestih za kuharje, nata-

karje itd. Pri vsem tem pa je čudno, da se v hotelsko šolo v Ljubljani (kjer se vzgaja sposoben kader: direktorji, šefi recepcije itd.) ni vpisal nihče z Gorenjske. Nobena občina tudi ni razpisala štipendij za to šolo.

Vajenske šole za gostinsko stroko sploh še nimamo. Zato so sklenili, da se na Bledu ustanovi taka šola. Gostinski obrati doslej niso sprejemali vajencev v uk. Letos jih bodo sprejeli prvih 25, prihodnje leto pa 30 do 35. Tako upajo, bodo v nekaj letih nadomestili pomanjkanje naraščaja v tej važni gospodarstveni dejavnosti.

K. M.

Ob ukinitvi Mlinskega podjetja Trata

Kolektiv je soodgovoren

Glavni krivec računovodja — Podjetje brez evidence in celo brez tehtnice

Občinski ljudski odbor v Skofji Loki je bil prisiljen ukiniti Mlinsko podjetje na Trati. K temu ga je vzpodbudilo malomarno gospodarjenje v podjetju. Zaradi pomanjkljive kontrole pri prevzemanju in oddaji blaga, so nastali ogromni primanjkljaji, ki

po ugotovitvah finančne inspekcije presega 7 milijonov dinarjev.

Ko je pred približno tremi meseci ljudski odbor sprejel pristanek za pripojitev Mlinskega podjetja Trata k podjetju Zito-moka v Ljubljani, so bili vsi od-

borniki prepričani, da je podjetje rentabilno. Komisija iz podjetja Zito-moka, ki je pred pripojitvijo pregledala poslovanje mlinskega podjetja na Trati, pa je ugotovila nasprotno precejšnjo primanjkljaje. Samo moke je manjkalo preko 120.000 kilogramov. Nadalje ni bilo nikjer 3.000 vreč in nekaj drugega drobnega inventarja.

Tako opozorjen, je ljudski odbor takoj poslal v podjetje inventurno komisijo in ta je ugotovila, da so primanjkljaji nastali deloma zaradi izredno malomarnega poslovanja v podjetju, deloma pa zaradi prisvajanja izdelkov in druge lastnine podjetja s strani posameznih članov kolektiva. Evidenec v podjetju sploh ni bilo. Imeli niso niti skladiščenika, ki bi kontroliral prevzem in odpremo blaga, niti tehtnice, da bi blago tehtali. Celotno knjigovodstvo je bilo skrajno malomarno urejeno. Vodil ga je bivši lastnik mlina. On je imel hkrati v podjetju tudi največjo besedo.

Ni dvoma, da bi bilo mlinsko podjetje na Trati lahko rentabilno. Imeti bi moralo le boljše vodstvo in organi delavskega upravljanja bi morali bolj skrbeti, kako se gospodarji v podjetju in kdo gospodari z njim. Vzroki, zakaj podjetje ni bilo rentabilno, so jasni. Ker niso posledica objektivnih težav, marveč izključno osebnih pomanjkljivosti, je sklep Občinskega ljudskega odbora v Skofji Loki, naj se podjetje ukine pravilno. (Nadaljevanje na 3. str.)

V. kranjska MDB »Andreja Žvana - Borisa« pomaga urejati stanovanjsko naselje Zlato polje

-an

TE DNI PO SVETU

Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popovič, ki je vodil jugoslovansko delegacijo na izrednem zasedanju Generalne skupščine OZN, je v ponedeljek odpotoval iz New Yorka v Jugoslavijo.

Ameriška vojska je izstrelila v ponedeljek nov umetni satelit »Explorer 5«. Izstrelili so ga z oporišča na Cape Canaveratu. Novi satelit tehta 17 kg in je bil namenjen proučevanju kozmičnih žarkov. Satelit ni dosegel zemeljske poti.

Libanonski minister za finance Šader je izjavil, da je Libanon zaprosil za ameriško pomoč v približnem znesku 100 milijonov dolarjev, da bi uredil svoje finančne razmere.

V Beograd je prisel v ponedeljek podpredsednik poljske vlade Pjotr Jarošević. Poljski državni funkcionar bo v Jugoslaviji nekaj dni na privatnem obisku kot gost predsednika Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Svetozarja Vukmanoviča.

Ameriška podmornica na atomski pogon »Nautilus« je priplula v ponedeljek v newyorško pristanišče in tako dosegla nov rekord. Atlantski ocean je namreč preplula v manj kot 7 dneh. Podmornica je preplula 5040 km dolgo pot od Portlanda v Angliji do New Yorka pod vodo.

Grčijo je zajel v ponedeljek vročinski val, ki je dosegel 47 stopinj Celzija. Ta vročinski val, ki je prodril v Grčijo iz Severne Afrike, je povzročil tudi veliko pomanjkanje vode ter vrsto gozdnih požarov.

Na povabilo uprave beogradskega sejma tehnike in tehničnih dosežkov je prispela v torek v Beograd delegacija Nacionalnega centra za zunanjo trgovino Francije. Francoska delegacija, ki jo tvorijo strokovnjaki za posamezne panoge industrije, bo ostala v Beogradu več dni.

Ameriško letalstvo je v torek uspešno izstrelilo medkontinentalni izstrelak »Snark« na cilj na južnem Atlantiku. Pot do Cape Canaverala do cilja je bila dolga 9600 km.

Alžirski komandosi so v torek zažgali petrolejsko skladišče v pristanišču Marsellu. Razen tega so napravili veliko gmotno škodo v 16 velikih skladiščih bencina in petrolejskih rafinerijah širom po Franciji.

Komandosi so napadli tudi vojaške policijske garaže. Pri tem so padli 4 policaji in 2 Alžirci. Sledile so množične aretacije Alžircev po vsej Franciji.

V začetku septembra odpotuje v Bagdad gospodarska delegacija jugoslovanske vlade, ki bo s predstavniki vlade republike Irak proučila možnosti, da bi medsebojne gospodarske stike razširili. Ob tej priložnosti bo najbrž sklenjen tudi prvi trgovinski sporazum med obema deželama.

Sodišče ameriške države Alabama je obsodilo na smrt črnca Jimmyja Wilsona, ker je »oropal« belopolto staro. Ukradel ji je 1 dolar in 95 centov. Wilsonu so sodili po zakonu, ki določa smrtno kazen za razbojništvo in na podlagi katerega so doslej obsodili na smrt 4 ljudi — same črnce. Kazen nad obsojenim bodo izvršili 5. septembra. Guverner Alabame je prejel v zvezi s tem številna protestna pisma iz ZDA in tujine.

V četrtek se je sestalo Vrhovno sodišče ZDA in obravnavalo rasno razlikovanje v Little Rocku. Nacionalno združenje za napredek drugopoltnih ljudstev je protestiralo pri Vrhovnem sodišču zaradi zavlačevanja integracije v Little Rocku, ki jo je zajamčilo apelacijsko sodišče v Saint Louisu.

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 397 — TELEFON UPRAVE ST. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 07-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

LJUDJE IN DOGODKI

Danski predsednik pri nas

Te dni je pri nas v gosteh predsednik in zunanji minister danske vlade Hans Kristijan Hansen. Naša vlada in naše ljudstvo so sprejeli visokega gosta kot državnika, ki je v mednarodnem življenju znan kot zagovornik miru, in kot človeka, ki je s svojim delom dal velik prispevek danskemu delavskemu gibanju.

Hans Kristijan Hansen se je rodil v podeželskem danskem mestecu Chrusu kot sin delavske družine. Ta ga zaradi skromnih dohodkov ni mogla pošiljati v šole, zato se je mladi Hansen izučil tiskarskega poklica. Kot mlad delavec je kmalu stopil v vrste organiziranega delavstva in se tam aktivno udeleževal, hkrati pa je v večernem času obiskoval delavsko univerzo in jo tudi dokončal. Mladi strokovni delavec je kmalu zapustil svoj poklic, ker je prevzel odgovorne naloge v danskem delavskem gibanju. Izvolil so ga za sekretarja socialnodemokratske stranke, pozneje pa je sodeloval tudi v mednarodni mladinski delavski zvezi. Med zadnjo vojno je Kristijan Hansen aktivno in zelo uspešno sodeloval v boju proti nacističnim okupatorjem. Skupaj z bivšim predsednikom danske vlade Hedtoftom je organiziral ilegalno izselitev ljudi, ki jim je grozilo koncentracijsko taborišče. Ze prej znani politični delavec si je zdaj še povečal simpatije ljudstva in je bil takoj po vojni ena izmed najbolj popularnih osebnosti na Danskem. Sodeloval je v več vladah kot trgovinski in finančni minister, pred nekaj leti pa je izredno uspešno delo delegacije, ki jo je vodil v Združene države Amerike. Tedaj so ga imenovali za zunanje-ga ministra. Dve leti pozneje — po smrti predsednika Hedtofta — ga je parlament izvolil za predsednika vlade, hkrati pa je

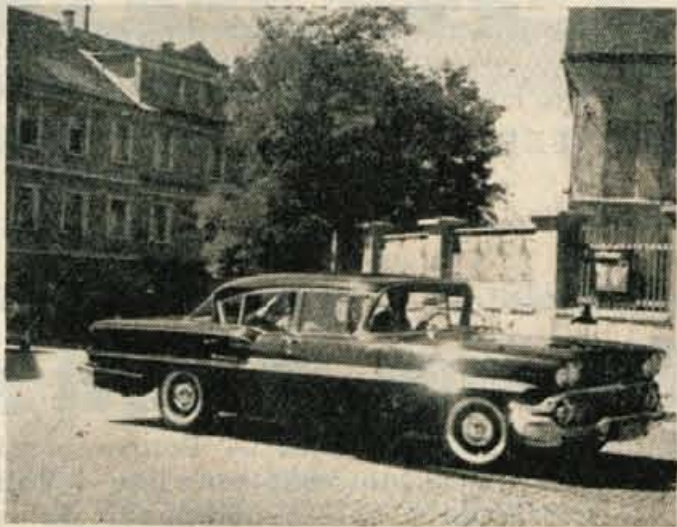
Hansen prevzel tudi predsedniško mesto v socialnodemokratski stranki.

Danska je članica Atlantskega pakta. Kot zahodna dežela in važna strateška postojanka se ni mogla izogniti te zveze, čeprav bi ji notranje razmere bolj narokovale, da bi ostala izven bloksovskih vojaških organizacij. Politično življenje na Danskem prav za prav usmerja socialnodemokratska stranka — ta je s kratkimi presledki z različnimi koalicijskimi kombinacijami na oblasti že dvajset let — si prizadeva, da bi v danih okoliščinah kar najbolje uredila gospodarske in socialne razmere v deželi. Gospodarstvo je namreč zašlo pred nekaj leti v težave, ker je bil zahodni trg prenatrpan s kmetijskimi pridelki — z glavnim izvoznim danskim blagom. To je bil povod, da se je vlada pod Hansenovim vodstvom pred dobrima dvema letoma

energično lotila nekaterih kritičnih gospodarskih vprašanj, hkrati pa je tudi na mednarodnem prizorišču zavzela stališča, ki so bila popolnoma drugačna, kakor jih je zahtevala Atlantska zveza od svojih članic. Danska ni odobrvala francoske politike do Alžirije, obsojala je Angleže v sporu z Grčijo zaradi Cipra itd., a največ simpatij si je pridobila lani, ko se je odločno uprla zahtevi Združenih držav Amerike, da bi v okviru Atlantskega pakta zgradili na danskem ozemlju raketa naporišča.

Med Dansko in Jugoslavijo se je v zadnjih letih razvilo normalno sodelovanje, kajti tako ta nordijska dežela kakor naša država si prizadevata, da bi razvili stike — trgovinske in druge gospodarske, kulturne in politične s čim večjim številom dežel brez razlike ne glede na njihov notranji ustroj.

JELO TURK

V četrtek dopoldne se je danski predsednik peljal skozi Kranj na Bled

kratko, vendar zanimivo

VSAK DAN 140 LJUDI NA TRIGLAVU

V času od 14. do 23. avgusta t. l. se je povzpelo na vrh Triglavu 140 ljudi ali povprečno 140 na dan. V istem času se je na Triglavskem domu na Kredarici ustavilo 4253 planincev (dnevni povpreček 425). Odročne kočice, kakor n. pr. Staničeva kočica, so deležne manjše pozornosti (1640 obiskovalcev), toliko bolj obiskani pa so domovi, kamor je lahko priti tudi z avtomobili (Aljažev dom v Vratih, planinska postojanka na Vrščici itd.). Povsod je opaziti visok odstotek tujcev, med katerimi sicer prevladujejo Nemci in Avstrijci, vendar je lahko srečati tudi Skotte, Svicarje in druge.

-zk

TRAKTORISTI GORENJSKE ODŠLI V NOVO MESTO

Danes, v petek 29. avgusta zjutraj, je odšlo iz Kranja v No-

vo mesto 6 traktoristov, ki so na okrajnem prvenstvu traktoristov zasedli najboljša mesta, na republiško tekmovanje, ki bo trajalo 3 dni. Gorenjski traktoristi bodo nastopili v mladinski in članski konkurenci. Na to tekmovanje so se Gorenjski traktoristi dobro pripravili. Pred republiško komisijo bodo morali odgovoriti na precej teoretičnih vprašanj o agrotehnikah, strojezanstvu, motoroznanstvu, prometnih predpisih in drugem, pri praktičnem delu pa bodo morali pokazati hitrost in kvaliteto oranja.

CESTO

IZ KRANJA IN TRBOJ BODO ASFALTIRALI

Cesto iz Kranja do Trboj so pričeli asfaltirati. Prvi odsek iz Kranja do Čirč bo izdelan iz grobe spodnje in finejše zgor-

nje plasti. Sredstva za asfaltiranje je dal ObLO Kranj. Cesto iz Čirč do Prebačevega, ki je bila asfaltirana že lani bodo samo popravili, odsek iz Prebačevega do Trboj pa je že pričela asfaltirati pred dnevi Okrajna uprava za ceste.

-an

REKORDNO ŠTEVILO TURISTOV

Kljub temu, da Radovljici primanjkuje hotelov, se je razrasla v močno obiskano turistično središče na Gorenjskem. Višek sezone je bil v Radovljici med 1. in 15. avgustom, ko je število gostov vsak dan preseglo število 500.

Turistično društvo Radovljica je v letošnji sezoni organiziralo vrsto izletov z avtobusi v bližnje in oddaljene kraje. Vseh izletov je bilo 22.

R.

NOV TELEVIZIJSKI ODDAJNIK NA KRVAVCU

Gradbeno podjetje »Projekt« iz Kranja je začelo graditi na Kravcu nov televizijski oddajnik. Stavba bo velika 6 x 12 m, antena oddajnika pa visoka 50 metrov. Dela bodo predvidoma zaključena prihodnje leto. Za gradnjo bodo potrebovali 400 ton gradbenega materiala. Spravili ga bodo na gradbišče s posebno vlačilno žičnico, ki jo bodo v naslednjih dneh montirali.

-an

NOV MOST ČEZ LIPNICO

Okrajna uprava za ceste v Kranju bo v septembru pričela graditi železobetonski most na Lipnici pri Kropi. Most, ki bo speljal čez Lipnico, bo visok šest in dolg šestnajst metrov ter bo veljal po predračunu 4 milijone dinarjev. Most bo dograjen konec leta.

-an

KRANJSKI DIJAKI POTUJEJO PO JUGOSLAVIJI

Pretekli teden je odšlo iz Kranja 41 kranjskih dijakov, ki so letos dovršili sedmi razred gimnazije na ekskurzijo po Jugoslaviji. Dijaki si bodo na tritedenskem potovanju po Jugoslaviji ogledali kulturne in druge znamenitosti bratskih republik.

naša kronika

VOLITVE V ZADRUŽNE SVETE 9. NOVEMBRA

Po odloku Izvršnega sveta LRS je določen rok za razpis volitev v zadružne svete od 15. septembra do 30. novembra letos. Okrajna zadružna zveza v Kranju je zaradi lažjih priprav in enotnega postopka predlagala UO kmetijskih združenj, naj razpiše volitve 9. novembra. Hkrati je v sredo razposlala vsem združenjem nova pravila kmetijske zadruge in navodila za izvedbo volitev.

-an

SINDIKALNI ODBOR ŽELEZARNE JESENICE ZA OBSTOJ JESENISKE MOJSTRSKE IN TEHNIČNE SREDNJE SOLE

Sindikalni odbor Železarne Jesenice je na eni zadnjih sej razpravjal o delu mojstrske in tehnične srednje šole na Jesenicah. Prišel je do zaključka, da je nadaljnje delo omenjenih šol nujno in predlagal upravnemu odboru Železarne Jesenice, dokončno ureditev statusa in vzdrževanja šol. Vpis v šolo naj bi bil vsakoleten in se sindikalni odbor ne strinja z odločitvijo, da se letos v 1. letnik dijakov ne sprejema. Mojstrska šola naj bi bila izključno za tiste dijake, ki so že v delovnem razmerju, tehnična srednja šola pa naj bi imela dva oddelka, in sicer oddelke za redne dijake in oddelke za dijake - delavce. Po predlogu Sindikalnega odbora naj bi se dajale štipendije v obliki skrajšanega delovnega časa le dijakom 2., 3. in 4. razreda, medtem ko bi bili dijaki prvega razreda brez štipendij.

NOVE KAMNIŠKE ULICE

Nekatere kamniške ulice so te dni dobile nove napisne table s številkami. Tako je bila preimenovana ulica od klanca do tovarne usnja v Sadnikarjevo ulico, ulica med novimi bloki na Zapricah je Župančičeva, naprej pa Trdinova, Kersnikova in Jurčičeva ulica.

BISERNA POROKA V SENIČNEM

V nedeljo sta zakonca Marija in Franc Perko praznovala redek jubilej — 60. obletnico njunega zakona — ki sta ga dočkala v vasi Senično pri Golniku. Mož, ki je po poklicu čevljar, poznajo daleč naokoli, nič manj pa njegovo ženo. Ob visokem jubileju, biserni poroki, jima tudi mi iskreno čestitamo!

NESREČE

NEPREVIDEN KOLESAR

V torek proti večeru sta v Radovljici trčila motorist Jože Zupanc in kolesar Franc Simčič. Karambol je zakrivil kolesar, ki je pri tem utrpel lažje telesne poškodbe. Škoda na motorju so ocenili na 10.000 dinarjev. To je ponovno opozorilo ne previdnim kolesarjem, saj prav oni večkrat zaradi nepremišljenosti povzročajo nepotrebne nesreče.

Z AVTOMOBILOM V DREVO

V Retečah pri Skofji Loki je bila v torek hujska prometna nesreča. Franc Debeljak se je s svojim osebnim avtomobilom zaletel v drevo ob cesti. Vzrok nesreče je še neznan. Debeljak je bil pri tem lažje poškodovan, medtem ko je dobil hujske poškodbe Stane Remškar iz Skofje Loke, ki je bil tudi v avtomobilu. Škoda na vozilu — 100.000 dinarjev.

2-LETNA ZDENKA UTONILA

V torek popoldne se je pripetila na Jesenicah tragična nesreča, za katero bi lahko rekli, da so jo zakrivila starši. Zdenka Golob, ki ji je bilo šele dve leti, se je sama igrala ob Savi. Nenadoma se je znašla v vodi in ker ni bilo nobenega poleg, da bi ji priskočili na pomoč, se je utopila.

PRI PODIRANJU BUKVE SE JE SMRTO PONESREČIL

Pretekli teden se je pri podiranju bukve v dolini Planice smrtno ponesrečil Jože Cuznar iz Planice. Pokojni je bil star 35 let in je zapustil ženo in dva otroka; bil je zelo marljiv delavec v jeseniški železarni, član Gasilskega društva in Gorske reševalne službe.

OBRAZI IN POJAVI IZ HVALEŽNOSTI...

Krojaček — vsaj tako so mu pravili — je bil navaden delavec. Čudno, kaj? Le kakšen naj bi bil, denimo, navaden delavec! Ljudje v kolektivu, kjer je bil Krojaček zaposlen, so hoteli s tem samo povedati, da je njegovo delo bolj navadno in zato tudi manj vredno, kot delo ostalih.

Temu primerno so Krojačka tudi upoštevali. Ko so delili stanovanja v novih blokih, ki jih je zgradilo podjetje, so Krojačka spregledali, čeprav ni imel stanovanja. Sele ko se nihče ni hotel vseliti v polkletno stanovanje, so se spomnili nanj in mu ga — milostno dodelili. Vsi so bili prepričani, da jim mora Krojaček biti za to silno hvaležen. In nihče ne more reči, da jim tudi ni bil! Saj je mož prvič dobil pošteno streho nad glavo, zase in za precej številno družino.

Toda tudi hvaležnost ima svoje meje! Otroci vseh strank so lahko počeli kar so hoteli. Če so naredili kaj napak, se je vedno našlo opravičilo. Krojačkovi mnogokrat niso smeli storiti niti tistega, kar je bilo dovoljeno! Ko je Krojačkov sinček nekoč sedel na stopnicah, mu je sosed temeljito izprašil hlače, ker je baje oviral hojo.

Vse gospe, od gospe direktorjeve, do računovodje in poslovodje, so bile druga z drugo zelo prijazne. S Krojačkovimi ženo sploh niso govorile! O njej pa seveda veliko!

Celo otroci so začeli posnemati odrasle. Najprej

so nekoliko boječe in od daleč začeli zmerjati Krojačkove. Potem so že od bliže metali kamenje v vežo. Nazadnje so jim polomili vse cvetje pod okni. Ko so se žogali, so nalašč metali žogo v okna. Krojačkovi so potrpežljivo prenašali to početje. Iz hvaležnosti!

Toda tudi hvaležnost ima svoje meje! Krojačkovi jih sicer ne znajo določiti. Občutek nujne zapostavljenosti v podjetju, kjer pač spriču manjvrednega dela manj velja, prenaša Krojaček v privatno življenje. Tu pa mu ga razne gospe raznih uradnikov še stopnjujejo! On pa si ne upa povedati, da ga tako početje sostanovalec boli in žali. Le kaj bi bilo potem v službi?

Postavimo torej mi meje hvaležnosti! Predvsem: komu mora biti Krojaček hvaležen za stanovanje? Direktorjevi ženi? Morda računovodjevi ali poslovodjevi? Morda njih možem?

Ne! Hvaležen mora biti vsemu kolektivu, vsaj tisti ožji skupnosti, ki je omogočila gradnjo stanovanj. Hvaležen mora biti prav tako in prav toliko kot vsi stanovalec!

Tam pa, kjer naj bi hvaležnost pomenila uveljavljanje »zaslužnih« posameznikov, tam kjer bi se pod njeno krinko hoteli uveljavljati v privatnem življenju zastareli nazori, ki v proizvodnih odnosih vse bolj izginjajo — tam je meja hvaležnosti!

ABC

Iz perspektivnih načrtov gospodarskega razvoja naših občin

Osnova - večji delovni učinek

Razgovor s predsednikom loške občine Jožetom Nastranom

Perspektivni plan, ki so ga odborniki obeh zborov loške občine temeljito pretrpeli in končno tudi sprejeli, je izraz velikih nalog, ki so jih prebivalci občine odločno izpolnili v obdobju do 1961. leta. Za ilustracijo samo nekaj števil: od leta 1956 do 1961 bo vrednost narodnega dohodka narasla za približno 800 milijonov dinarjev, ali za 53,5%. Skupna vrednost narodnega dohodka bo v letu 1961 dosegla 2 milijardi 292 milijonov dinarjev.

»Kakšna so zagotovila, da bo tako nagel gospodarski vzpon, ki ga plan predvideva, tudi ures-

ni?« Ce jim bo to uspelo, bodo plan izpolnili,« je menil tov. predsednik.

»Kje in koliko računate na pomoč prebivalstva pri izpolnjevanju nalog, ki jih postavlja perspektivni načrt?«

»Precej je gradenj, ki so sicer v načrtu, a je njihova realizacija odvisna od občanov. Sem sodijo predvsem vodovodi, elektrifikacija posameznih vasi, ki so še brez elektrike. Prepričani smo, da bodo pri takih delih ljudje pomagali. V Puštalu so prebivalci predlanskim naredili vodovod sami. Postavili so svoj vodovodni odbor in občina jim je samo pomagala.«

»Katero so najotipljivejše stvari v perspektivnem načrtu, ki bodo ljudem izboljšale življenjsko raven?«

To vprašanje je predsednika nekoliko začudilo.

jeli sklep, da oprostito to leto ali pa obrnata tudi dlje vseh datatev obrtnike, ki bi na novo odprli uslužnostne delavnice.«

ZIVLJENJE NA TRATI

Potem ko je bil razgovor s predsednikom občine končan, smo se sprehodili po Loki. Skozi stoletja se malone ni nič spremenilo. Z ozkimi ulicami, kamnitimi portali, oboki čez ceste in lepo ohranjenim gradom nad mestom, sodi Loka med najlepše spomenike baročne kulture.

Sele v zadnjih letih se je tam marsikaj spremenilo. Prepletkali so hiše, uredili ceste, olepšali trgovine in druge lokale. Čeprav olepšano in preurejeno, mesto svoje podobe ni spremenilo; zgeteno je na kup z vsemi srednjeveškimi značilnostmi in spomini. Ponekod so te značilnosti še jasnejše in lepše kot kdaj koli. Domačini so namreč to dediščino pretklosti z vsako obnovo in preurejanjem namerno še poudarili. Ponosni so na Loko in na spomine preteklih stoletij.

Niso se pa odrekli novemu življenju in napredku. Zategadelj je nedaleč od Loke — na Trati

dišča močno pogrešajo vodovod, kanalizacijo, pa šolo za njihove otroke in podobno. Vse to je že predvideno v perspektivnem načrtu. Seveda bodo morali prebivalci pri uresničevanju teh želja sodelovati tudi sami.

153 SREČNIH

Na Trati se vedno grade, pa tudi po drugih okoliških krajih je gradbena dejavnost dokaj živahna. Predsednik občine je z očitnim zadovoljstvom povedal, da bodo do leta 1961 zgradili 153 stanovanj. Vsekakor lep uspeh! Te gradnje bodo veljale 377 milijonov dinarjev. Tudi za gradbe prosvetne dejavnosti bodo prispevali okrog 90 milijonov din. Hkrati so določili 54 milijonov za ceste. Uredili in asfaltirali bodo predvsem ceste, ki vodi preko Zabnice do Kranja. Za tako imenovane negospodarske investicije bodo torej porabili blizu 700 milijonov dinarjev. Glavna zasluga tolikšne investicijske sposobnosti v korist prebivalstva gre seveda industriji. Ta je namreč skupnemu narodnemu dohodku občine prispevala že predlanskim 65,6%. Kmetijstvo je

JOŽE NASTRAN

Na Trati končujejo delavci škofjeloškega gradbenega podjetja »Tehnik« lep stanovanjski blok, v katerem bo že to jesen dobilo stanovanje 32 družin. Enaka stanovanjska hiša z 32 stanovanji bo vseljava prihodnje leto. V ta stanovanja se bodo vselile družine delavcev iz »Jelovice« in »Gorenjske predilnice«.

Kolektiv je soodgovoren

(Nadaljevanje s 1. str.)

Vprašanje, o katerem se v zvezi z ukinitvijo podjetja mnogo razpravlja pa je, kdo je kriv, da se je ljudski odbor v tem primeru odločil za najhujši ukrep?

Vsekakor je soodgovoren za to celoten kolektiv. Delavsko upravljanje v podjetjih se je že toliko utrnilo in dobilo tako močno pravo in materialno osnovo, da res ni več mogoče validi vse krivde samo navzgor. Res je, da je v manjših podjetjih, kakršno je bilo Mlinsko podjetje na Trati delavstvo še pod velikim vplivom vodilnih uslužbencev in je delavsko upravljanje večkrat zgolj na papirju. Res je tudi, da nobeden član kolektiva Mlinskega podjetja Trata niti v podjetju niti izven njega ni javno govoril o kakih napakah pri gospodarjenju. Nasprotno, nekateri so celo izkoristili položaj in se osebno okoriščali.

Del krivde nosi tudi direktor podjetja. Bil je sicer preprost mlinar, ki je vodenje podjetja zaupal predvsem računovodji, a to ga ne oprošča odgovornosti. Sam se ni dosti brigal za poslovanje. Ker ni bil dorasel položaju se je bolj ukvarjal z drobnimi zadevami, kot z vodenjem podjetja. Drugi so potem izkoristili to slabost in gospodarili po svoje.

Računovodja, ki je bil pravzaprav »duša« podjetja, nosi tudi glavni del krivde za tako stanje. Kako je organiziral evidenco in računovodstvo, smo že navedli. Razen tega pa si je privoščil tudi drugačne vrste razkošja. Sprejemal je obiske in jih gostil ter se obnašal kot gospodar v podjetju, česar je bil vreden še iz prejšnjih časov. Prav lažno si je znal urediti tudi osebno življenje. Ko je tako po svoje krojil usodo podjetja, je brez dvoma imel pred očmi en sam cilj — dobiti podjetje nazaj v lastne roke. Saj se je brž ko je zvedel, da bodo podjetje ukinitili, ponudil, češ »če bi bil ta mlin spet moj, bi

do konca leta pokrtil vso izgubo«. Malomaren odnos do splošne ljudske imovine, je hkrati odraz njegovega odnosa do nove državne ureditve sploh. Podjetje je vodil tako, da je bilo predvsem prav zanj. Koliko je imela od tega skupnost — ožja ali širša — to ga, kaže, ni dosti brigalo! Ko ga je fakturistka opozorila, naj bi se v podjetju uvedla vsaj osnovna evidenca, jo je zavrnil in ji ni dovolil, da bi jo vodila. Med delavci je po izjavi predsednika upravnega odbora zagovarjal tezo, da »je treba delati toliko, da bodo prišli skozi«.

Nekaj krivde pa je tudi na ljudskem odboru, oziroma ustreznih organih LO. Predvsem bi ljudski odbor moral stalno zasledovati gospodarjenje v podjetjih na svojem območju. Pomankljiva inšpekcijska služba seveda tako delo onemogoča. Na občini tudi ne bi smeli pustiti na položaju direktorja, človeka, ki tej funkciji zdalec ni bil kos. Posamezni ljudje na občinskem ljudskem odboru so nadalje preveč verjeli gospodarskim zmognostim računovodje, ki je bil v njihovih očeh »star maček« in sposoben gospodarstvenik. Primer Mlinskega podjetja na Trati je dokazal, da teorije o starih, dobrih gospodarstvenikih, v obdobju izgradnje novih družbeno-ekonomskih odnosov, stoje na šibkih nogah.

-ik

Proizvodi »Oljarice« Britof v novi obleki

Tovarna rastlinskih olj »Oljarica« Britof je v ponedeljek pričela s poizkusnim polnjenjem jedilnih olj v litrske steklenice. Poizkusno polnjenje je dobro uspelo. V 8 urah bodo lahko napolnili 1800 steklenic, tako da bodo v vseh treh izmenah stekli v steklenice skoraj 80% dnevne proizvodnje olja. Ostalo olje bodo še naprej polnili v pločevinaste 20 kilogramske kante. Tehnično vodstvo tovarne predvideva, da bodo kmalu prenehali polniti in prodajati jedilno olje v 200 kilogramskih železnih sodih, ker so za manipulacijo neprimerni in manj higienski. V okusno opremljene steklenice bodo polnili najboljše jedilna olja. Tovarniška cena steklenice olja bo 262 din.

Skoraj vse potrebne stroje za novo polnjenje steklenic so izdelali strokovnjaki remontne delavnice tovarne. Kupili so le nekaj sestavnih delov. Vodstvo tovarne se že ukvarja z mislijo, da bi stekleno embalažo sčasoma zamenjali z embalažo iz trde bele plastične snovi. Taka posoda se ne bo razbila in bo imela daljšo življenjsko dobo.

Z novim načinom polnjenja je tovarna izpolnila dolgoletno željo potrošnikov in trgovske mreže. Proizvodi tovarne v novi obleki bod naprdaj že v nekaj dneh.

-an

RAZGOVOR PRED DELITVIJO ČISTEGA DOHODKA V PODJETJIH

Samo uspehi lastnih rok smejo v osebne dohodke Naloge in odgovornosti delavskih svetov in zborov proizvajalcev

Novi predpisi o delitvi celotnega dohodka nalagajo gospodarskim organizacijam posebno dolžnost. Ugotoviti morajo, kakšen del čistega dohodka je plod prizadevanja delovnega kolektiva na eni, in kaj je posledica gibanja tržnih cen in splošnih pogojev poslovanja, na drugi strani.

Samo tisti del čistega dohodka, ki je posledica prizadevanja kolektiva, sme delavski svet gospodarske organizacije razdeliti na del za osebne dohodke in na del za sklade. Tisti del čistega dohodka pa, ki je posledica raznih drugih okoliščin, mora v celoti vnesti v sklade gospodarske organizacije. Praviloma sodijo ti dohodki v sklad osnovnih sredstev, v sklad obratnih sredstev in v rezervni sklad.

Pri delitvi čistega dohodka je delavski svet podjetja dolžan razložiti v periodičnem obračunu in v zaključnem računu od kod izvira čisti dohodek. Navesti mora razloge, zaradi katerih bi morda del čistega dohodka, ki je

ničen?« Tako približno smo vprašali predsednika občine Jožeta Nastrana.

»Vse je odvisno od delovnega učinka,« je dejal predsednik. »Večji delovni učinek ne mislimo doseči z večjim naporom delavcev, marveč z boljšo organizacijo dela, z mehanizacijo — s tehničnim napredkom.« Povedal je tudi, da so loška podjetja letos zaposlila že toliko delavcev, kot je predvideval načrt do konca leta. V prihodnje bo treba pri zaposlovanju novih delavcev bolj paziti, kajti perspektivni načrt še posebej poudarja, naj se zaposluje čimmanj delavcev, predvsem iz drugih krajev. Pač pa je treba že zaposlenim omogočiti, da bodo lahko čimveč naredili.

»Ste prepričani, da bodo na vseh področjih in v vseh delovnih kolektivih izpolnili perspektivni načrt in dosegli postavljene naloge?«

»V nekaterih primerih ne povsem. V »Seširju« n. pr. imajo zelo zastareli obrati. Če ga ne bodo uspeli obnoviti, dvomim, da bi lahko dosegli v planu postavljenе naloge. Za rekonstrukcijo predvidevajo 40 milijonov dinarjev. S tem denarjem bi zgradili in opremili nov oddelček za izdelovanje baretk. Povečati nameravajo tudi druge oddelke.

rezultat trga in ne uspeh kolektiva, razdeliti tudi na osebne dohodke.

Sredstva podjetja so družbena last. Zato ima družba pravico nadzirati, kako gospodarska organizacija ta sredstva uporablja. Občinski zbor proizvajalcev mora s posebno pozornostjo spremljati in proučiti delitev čistega dohodka ter obrazložitev delavskega sveta k delitvi, splošni uspeh podjetja v poslovanju, zlasti v produktivnosti dela. Prav tako mora razpravljati v tem smislu okrajni zbor proizvajalcev v primeru, da delavski svet ne sprejme priporočil občinskega zbora proizvajalcev in zahteva, da razpravlja o teh stvareh okrajni zbor.

Nadzorstveno pravico družbe ima tudi republiški zbor proizvajalcev. On lahko na lastno pobudo, oziroma na zahtevo zbornice ali sindikatov, nadzira in razpravlja o uporabljanju sredstev in delitvi čistega dohodka posameznih gospodarskih organizacij.

Ing. M. H.

Karambol pod krvavsko žičnico

Prikolica z gramozom je razbila dva avtomobila

Tudi v torek, 26. avgusta, kot vse te dni, je bilo na odhodni postaji krvavske žičnice dokaj živahno. Na parkirnem prostoru so bili motorji vseh vrst, osebni avtomobili, avtobusi itd.

Toda dva osebna avtomobila se tisti večer nista več vrnila v dolino. Ko sta se njuna lastnika, oziroma voznika, vračala s Krvavca, sta se lahko že od daleč prepričala, da sta njuni vozili le še zanimivost za številne gledalce. Siv, eleganten »Opel Kapitän« je ležaj dokaj razbit

v grapi pod parkirnim nasipom. Druga »žrtev« — modri Volkswagen — pa je bil na robu nasipa stlačen kot škatla vžgalic.

Cloveških žrtev k sreči ni bilo, kajti vozila so bila prazna. Toda ugibanje o škodi, ki je vsekakor velika, so se križala kar za nekaj milijonov.

Do nesreče je prišlo brez krivde prizadetih voznikov. Parkirni prostor namreč visi za približno 10 stopinj. Na zgornjem koncu so v teku gradbena dela pri zajemanju potoka Reka. Tja je tisto popoldne pripeljal traktor, last KZ Cerklje, priklopic naloženo z gramozom. Nepričakovano se je prikolica odpela in z vso težo zdrvela navzdol ter treščila v tam stojajoča vozila.

K. M.

— vzkliko nove življenje. Trata — obširni travniki ob železniški postaji, je že zdavnaj spremenila svojo podobo in nosi danes pododgovano ime docela neupravičeno. Tamkaj so leto za letom rasla industrijska podjetja in stanovanjska poslopja. Nobenega dvoma ni: Trata se spreminja v središče gospodarske dejavnosti škofjeloške občine. Zato zavzema tudi v perspektivnem načrtu petletnega gospodarskega razvoja občine vidno mesto.

Seveda tudi potreb ne manjka. V zadnjih letih so na desni in levi strani ceste zrastle številna poslopja. To pa ni dovolj. Prebivalci tega industrijskega središča

daleč zadaj s 13,8%, za tem obrt s 54 milijoni, mestna kanalizacija z 29 milijoni in komunalne naprave z 8%.

Pri skupnem dohodku občine v prihodnjih letih pa so si industrijski delavci naprtli še večji delež. V Lesno-industrijskem obratu bodo povečali proizvodnjo vezanih plošč, »Gorenjska predilnica« bo povečala zmogljivost svojih obratov, kolektiv »Odeja« bo povečal proizvodnjo za 150% itd. Tudi podjetji »Motor« in »SKIP« bosta podvojili vrednost proizvodnje. Te naloge pa zahtevajo izboljšanje opreme, strojev in zagotovitev boljših delovnih pogojev.

K. M.

S SODNIH KLOPI

Namesto v obljubljeno deželo, za zapaho

Kljub temu, da je že mnogo ljudi, ki so tvegali pobeg preko meje, našlo v tujini namesto »obljubljene« dežele, le trpko razočaranje, se še vedno najdejo mnogi, ki nasedejo »omamnim vabam tujine«. So pa tudi ljudje, ki prirejajo sistematične pobege čez državno mejo, seveda za masten zaslužek.

Eden teh, Vladimir Kokalj, se je pred dnevi zagovarjal pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani, ker je pred letom pomagal 11 osebam iz sosednih republik čez mejo. Pri tem donosnem poslu mu je pomagal neki domačin z Jezerskega. S tem sta že leta 1956 pobegnila preko meje in ker v tujini nista našla zaposlitve, sta se potem ko je Kokalj dlje presedel v zaporu zaradi vlomov, skupno vrnila domov.

Tu sta seveda kaj kmalu dobila zvezo z reflektanti za ilegalno pot v tujino. Tako sta pred letom pomagala 11 osebam, med njimi so bile celo tri matere z

otroki, pri pobegu čez državno mejo. Te ljudi sta pripeljala vse od Novega mesta do Linza v gornji Avstriji in zato seveda prejela dokaj mastni zaslužek — 380.000 dinarjev, od katerih je Kokalj dobil, če mu kaže verjeti, samo 100.000. Epilog tega pobege je bil kaj klavrn. V Linzu je begunce prijel policija in jim priskrbela boljše »kruh« za zapahi. Beden konec pa je bil blizu tudi Kokalju, ker ni našel primernega zaslužka, jo je spet mahnil v domovino in se tu kljub bremenom, ki jih je nosil, sam javil oblastem.

Take in podobne so zgodbe naših »mejašev« in bi se iz njih tisti, ki jim potepuska žilica, in želja po »dobrem« zaslužku ne da miru, lahko mnogo naučili. Kdor je dober državljan pa kaj takega že zaradi tega ne bo popeljal, ker trpi pri tem ugled naše domovine, za katero je bilo darovanih preveč življenj.

-jf-

gorenjski obveščevalec

ZDRAVNISKA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov, telefon 01.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo malih oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklje 20, izgubljen 10, ostalo 12 din od besede, naročniki imajo 20 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je: Kranj 475.

Sprejmemo v službo soferja B kategorije, strugarja in avtomehnika. Nastop službe možen takoj. Plača po tarifnem pravilniku. Interesenti naj se javijo pri »Avtoservis« Jesenice. 1450

Prodajam več voz ovsene in pšenične slame mešane z lucerno. Enega konja lipicanca s polno opremo, 2 težka voza, 1 zapravljene. Predmeti so na vpogled vsak dan. — Kobal Franc, Obrtniška 7, Jesenice. 1452

Izgubil sem denarnico z dokumenti pri Savi na Jami. Najditelja naprošam naj proti nagradi vrne na naslov Zasavska 16, Kranj. 1461

Od Strazišča do Bitnja sem izgubila roza jopico. Najditelja naprošam naj jo proti nagradi vrne na naslov: Zavrl Olga, Bitnje. 1462

Vespa 54 prevoženo 14.000 km prodajam. Petrovič, Zlato polje, Kranj. 1463

Ugodno prodajam lep zapravljivek, 4 pare popolnoma novih osi za dva zapravljiveka in nekaj dobro ohranjenih konjskih opreme. Hrovat Pavel, Jesenice, Gosposvetska 41. 1464

Prodajam kolesa za voz in tehtnico. Naslov v oglasnem oddelku. 1465

Prodajam dobro ohranjen gepelj. Naslov v oglasnem oddelku. 1466

Ugodno prodajam osební avto Fiat. Ogled Šk. Loka, Poljanska c. št. 7. 1467

Prodajam 100 gajbic. Sp. Bela 10. 1468

Kupim kravo dobro mlekarico. Naslov v oglasnem oddelku. 1469

Prodajam žensko italijansko kolo. Naslov v oglasnem oddelku. 1470

Sprejmemo takoj vajenca elektroinstalaterske stroke. Zupan Janez, elektroinstalater, Podhom pri Bledu. 1471

Sprejmemo 2 vajenca. Močnik Peter, pečarstvo, Kranj, Tavčarjeva 51. 1472

Takoj sprejmemo vajenka in pomočnico. Krojač, Franc Vidmar, Kranj, Titov trg 13. 1473

Sprejemem fanta za pomoč v gospodarstvu. Ostalo po dogovoru. Zorman Vinko, Senčur 113. 1474

Iščem gospodinjstvo pomočnico v dopoldanskem času ali stalno. Naslov v oglasnem oddelku. 1475

Kupim rabljeno žensko kolo — ni važno katere znamke. Naslov v oglasnem oddelku. 1476

Izgubljen dežnik se dobi v Gregoričevi ulici 15. 1477

Prodajam vzdiljiv štedilnik na 2 in pol plošči. Gregoričeva 15. 1478

Kupim 2 m³ suhih hrastovih plohov 5 cm. Planinšek Ivan, mizarstvo, Kranj, Klanc. 1479

Sprejemem vajenca za mizarstvo obrt. Planinšek Ivan, Mizarstvo, Klanc, Kranj. 1480

Kupim prašiča 50 kg težkega in psa ovčjaka mladega. Tavčar, Posavec 12, p. Podnart. 1481

Iščem sobo v bližini Kranja. Dam nagrado 6.000 din. Naslov v oglasnem oddelku. 1482

Pripravljena sem pomagati v gospodinjstvu. Naslov v oglasnem oddelku. 1483

Zamenjam stanovanje. Enosobno družinsko stanovanje z vsemi pritliklinami v Koprju zamenjam za enako ali večje v Kranju. Ponudbe poslati na upravo »Glasu Gorenjske« v Kranju pod šifro »Na morju«. 1484

Izgubila sem rdečo jopico od Preddvora do Strahinja. Najditelja naprošam naj jo proti nagradi vrne na naslov Zelič, Zg. Duple 6. 1485

Prodajam gajbice za jabolka ali krompir. Naslov v oglasnem oddelku. 1486

Kupim večjo kombinirano omaro - orehov furnir. Kidrič Ivan, Partizanska 33, Kranj. 1487

Sprejmemo takoj kleparskega pomočnika in vajenca. Smolej Alojzij, Kranj. 1488

Dam posojilo za graditev stanovanja v Kranju. Posojilo se obračuna brezobrestno z na-

jemino ali po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku. 1489

Sobo išče mlad strojni ključavničar. Plača dobro. Vse ostalo po dogovoru. Ponudbe poslati v oglasni oddelk pod »Gorenjska«. 1490

Prodajam 3 nova okna z roletami 90 x 100 cm. Pegam, Kidričeva 33, Kranj. 1491

Prodajam radio »Tesla« 53 in rabljeno pohištvo. Nartnikova 5, Kranj. 1492

Sobo v Ljubljani nudim za sobo v Kranju študentu ali študentki za šolsko leto 1958/59. Ponudbe oddati v oglasni oddelk pod šifro »Tekstilna«. 1493

Voz (zapravljivek) skoraj nov ugodno prodajam. Drulovka 48 pri Kranju. 1494

Tovarna usnja

»STANDARD«, KRANJ

sprejme

mlačjo pisarniško moč za nekaj prakse. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Osebné ali pismene prijave sprejema uprava podjetja.

KINO

»STORŽIC«, Kranj: 29. avgusta ob 16., 18. in 20. uri češki barvni film »POKORNO JAVLJAM«. 30. avgusta ob 16., 18. in 20. uri češki barvni film »POKORNO JAVLJAM«, ob 22. uri premiera jug. filma »POIŠCI VANDO KOS«. 31. avgusta ob 10. uri jug. film »POIŠCI VANDO KOS«, ob 14. uri amer. barv. film »DESTRI«, ob 16., 18. in 20. uri češki barvni film »POKORNO JAVLJAM«.

»PARTIZAN«, Kranj: 29. avgusta ob 20. uri francoski film »BRANIM SVOJO LJUBEZEN«. 30. avgusta ob 20. uri amer. barvni vstavišon film »PLAVOLASA ZAPELJIVKA«. 31. avgusta ob 20. uri ameriški barvni film »DESTRI«.

»TRIGLAV«, Kranj: 30. avgusta ob 20. uri amer. barv. film »DESTRI«. 31. avgusta ob 17. in 19. uri amer. barv. vstavišon film »PLAVOLASA ZAPELJIVKA«.

»SVOBODA«, Strazišče: 30. avgusta ob 20. uri franc. film »BRANIM SVOJO LJUBEZEN«. 31. avgusta ob 10. uri amer. barvni film »DESTRI« ter ob 16., 18. in 20. uri amer. film »DAMA IZ SANGHAJA«.

NAKLO: 30. avgusta ob 20. uri premiera jug. filma »POIŠCI VANDO KOS«. 31. avgusta ob 16. in 18. uri amer. barv. film »DESTRI« ter ob 20. uri franc. film »BRANIM SVOJO LJUBEZEN«.

»RADIO«, Jesenice: 29. avgusta ob 18. in 20. uri ital. film »DEKLETA Z 04«.

»PLAVŽ«, Jesenice: 29. avgusta amer. barvni film »DOLINA NASILJA« ob 18. in 20. uri.

BLED: od 29. do 31. avgusta mehški film - ljubav. drama »UMIRAM SREČNA«. V petek in soboto ob 18. in 20.30 uri. V nedeljo ob 14., 16., 18. in 20.30 uri ter dopoldan ob 10. uri matineja.

RADOVLJICA: od 29. do 31. avgusta amer. glasb. barv. cinema-scope film »PREKINJENA MELODIJA«. V petek in soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 16., 18. in 20. uri.

LJUBNO: 30. in 31. avgusta ameriški barvni film »TROBENTE OPOLDNE«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 16. in 18. uri.

»SORA«, Skofja Loka: od 29. do 31. avgusta amer. barv. film »IGRALEC IZ MISIPIPIJA«.

»KRVAVC«, Cerklje: 30. in 31. avgusta amer. barv. film »SIN ALI BABE«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 15., 17. in 20. uri.

NAŠ NAROČNIK PREJEL ZAVAROVALNINO

Državni zavarovalni zavod, Podružnica Radovljica, nam je sporočil, da je izplačal Jeri Zirovnik iz Senčurja, 20.000 dinarjev, ker se je njen mož, ki je bil naročnik »Glasu Gorenjske«, smrtno ponesrečil.

NOČNA TOČA

V noči od ponedeljka na torek je med hudo nevihto padala dlje tudi toča v dolini Črni pod Kamniškimi planinami ter je znatno oklestila pridelke.

Upravni odbor Obratne ambulante »TISKANINA« v Kranju razpisuje mesto

MEDICINSKE SESTRE za industrijsko higieno.

Pogoji: absolvirana šola za medicinske sestre. — Prednost imajo medicinske sestre s prakso v preventivni dejavnosti v tovarni (tekstilni industriji). — Plača po uredbi. Enosobno stanovanje zagotovljeno. Prošnje poslati na zgornji naslov najkasneje do 15. septembra 1958.

RAZPIS

Gostinska zbornica okraja Kranj sporoča, da so v okraju Kranj še prosta učna mesta v naslednjih gostinskih podjetjih in gostiščih:

Parkhotel Bled, 1 natakar, 1 kuhar, 1 slašč. vaj.
Hotel Lovec, Bled, 1 natakar.
Hotel Zlatorog, Bohinj, 1 natakar, 1 kuhar.
Sporthotel Pokljuka, 1 kuhar.
Gostilna Črna prst, Boh. Bistrica, 1 kuhar.
Restavracija Korotan, Jesenice, 1 natakar.
Dom v Planici, 1 natakar.
Hotel Evropa, Kranj, 1 kuhar, 1 vratar.
Restavracija Jelen, Kranj, 1 kuhar.
Restavracija Park, Kranj, 1 natakar, 1 kuhar, 1 slašč. vaj.

Kandidati naj se zglasijo v navedenih podjetjih. Za pojasnila se lahko obračajo tudi na Gostinsko zbornico Kranj, Kranj, Mladinska ulica 2.

DIJAŠKI DOM V KRANJU

bo na javni dražbi dne 3. 9. 1958 ob 10. uri dopoldne prodal 276 m² obsegajoč zidan provizorij na Zlatem polju, Kidričeva 4, ki je služil v stanovanjske namene.

Prodaja se kompletna stavba, kakor stoji, z izključno ceno dinarjev 800.000.—

Stavba se prodaja pod pogojem, da jo kupec podere in odpelje najkasneje do 15. 9. 1958.

Pravico do dražitve ima vsakdo, ki pred licitacijo položi varščino din 20.000.— in ki dokaže, da je zmožen plačila celotne kupnine.

NE ZAMUDITE PRILIKE!

Vpišite se v DOPISNI TEČAJ NEMSCINE

ali

ITALJANSČINE

pri Dopsni šoli v Ljubljani

Oba jezika se bosta poučevala na štirih stopnjah. Prve tri bodo postopoma posredovale znanje sodobnega jezika in govora in pisavi, četrta izpopolnjevalna stopnja pa se bo cepila v dve veji:

gospodarskoposlovno, ki bo usposobila kandidate za pismeno in ustno poslovno občevanje ter književnozgodovinska in estetska, ki bo nudila dopisnikom pregled celotne italijanske in nemške književnosti ob najboljših umetniških stvaritvah posameznih dob ter najznačilnejših struj.

Podrobnejše informacije, programe in prijave dobite pri vseh sindikalnih podružnicah kakor tudi pri okrajnih ter občinskih odborih ZB.

Rok za vpis je 15. september.

Člani ZB imajo pri šolnini popust!

OBVESTILO

Trgovsko podjetje »ŽELEZINA« Radovljica, obvešča vse odjemalce bencina ter ostalih goriv in maziv, da bo vsled neustreznih varnostnih in drugih prodajnih pogojev s 1. septembrom 1958 prenehalo s prodajo goriv in maziv.

Trgovsko podjetje »ŽELEZINA« RADOVLJICA

Železarna Jesenice

razpisuje na temelju člena 7, 11 in 27 Temelnega zakona o štipendijah natečaj za naslednje

štipendije

ZA UNIVERZO:

- 4 za študij na Tehniški fakulteti — metalurški oddelek
- 4 za študij na Tehniški fakulteti — strojni oddelek
- 1 za študij na Tehniški fakulteti — oddelek za kemijo
- 1 za študij na transportno prometnem odseku pri TVŠ Beograd
- 4 za študij na Ekonomski fakulteti
- 2 za študij na Pravni fakulteti
- 2 za študij na Višji upravni administrativni šoli

ZA SREDNJE ŠOLE:

- 2 za šolanje na TSS — strojni oddelek
- 2 za šolanje na TSS — oddelek za kemijo

Prošnje za podelitev štipendije pošljite Železarni Jesenice, personalni oddelek — Komisija za štipendije, najpozneje do 15. septembra 1958. Prošnji priložite naslednje:

- a) prepis zadnjega šolskega spričevala, ali izkazila o opravljenih izpitih,
- b) potrdilo o vpisu na fakulteto oz. šolo,
- c) potrdilo o otroškem dodatku ali potrdilo o premoženjskem stanju,
- d) potrdilo, da ne prejimate štipendije in
- e) oceno mladinske organizacije ali študentske zveze.

Pri podeljevanju štipendij imajo prednost otroci padlih borcev NOV in otroci staršev, ki so zaposleni pri Železarni Jesenice, zlasti so zaželjeni kandidati, ki so dovršili že nekaj letnikov šolanja.

Komisija za štipendije
Železarna Jesenice

gorenjske bodice

• Odkar je ljubiteljem Kravca priskočila na pomoč še žičnica, sem tudi jaz, navzlic neznosnemu revmatizmu, postal vnet hribolazec. Torej ni golo naključje, da zadnje čase zelo pogosto obiskujem Kamnik in okolico. Navsezadnje nista Kamnik in Kravec tako grozno oddaljena drug od drugega.

• Naneslo je tako, da sem pretekli teden spet stikal po kamniških ulicah. V Kidričevi ulici sem naletel na gručo mariborskih izletnikov. Razgledovali so se po bližnjih hišah in na vse protege ugibali: »Tale bo prava! Ne, onale...« Pa sem se vljudno vmešal v razgovor, misleč, da jih tarejo stanovanjski problemi. Prav tistikrat sem poizvedoval o tej kamniški nadlogi in marsikaj zvedel. Takole sem začel: »Če iščete tisto družinsko stanovanje, ki bo prosto in vseljivo še pred zimo, se zaman mučite. Je že oddano! Najmanj 12 prosilcev se nadeja, da ga bodo dobili. Kako tudi ne, ko pa so celo na Stanovanjskem uradu trdno prepričani, da ima sleherni med njimi pravico do najboljšega stanovanja. Kako bodo pa eno stanovanje razdelili med 12 prosilcev, pa le ne vem!«

»Nak, stanovanja pa ne iščemo,« so mi rekli izletniki, »pač pa bi radi vedeli, v kateri hiši se je rodil pesnik Rudolf Maister. Saj mora biti nekje vzdana spominska plošča.«

• Iz stiske nas je rešil neki meščan, ki nas je takole poučil: »Spominsko ploščo iščete, kajne? Pa je ne boste našli. Pred vojno je bila vzdana v tisti hiši; tamkaj se je rodil Maister. Leta 1941 so ploščo sneli in jo spravili na podstrežje sosednje hiše. Menda iz bojazni, da je okupator ne bi razbil. Po osvoboditvi so bili pa s časom tako na tesnem, da se še spomnili niso nanjo. Kako tudi bi, ob tolikšnih gradnjah... Sicer je pa plošča stvar kulture. Kultura pa pravi, naj bi se za postavitev plošče na prejšnje mesto pobrigala mestna komunala. Tam pa spet pravijo, da je bil Maister general in bi morda klub rezervnih oficirjev...«

Zdajci so začeli mariborski izletniki brati vrlemu meščanu take levite, da mi je kar sapa jemalo: škandal, sramota, in nazadnje: »Mi Maistra bolj cenimo, kot njegovi rojakji!«

• Ko sem se tistikrat vračal preko Senčurja v Kranj, me je na tisti cesti tako prerukalo, da sem se šele dva dni nato spomnil, kje sem hodil. Potlej sem začel razmišljati, če ne bi kazalo cestne Senčur — Kranj čimprej popraviti. Te ceste se namreč zelo radi poslužujejo obiskovalci žičnice na Kravec.

• No, če že govorim o žičnici, naj povem še tole. V vasiel Gradu je prostor za »parkiranje« koles, z ne posebno mikavnim opozorilom na deski: »Shramba koles na žičnici«. Menim, da je malce nerodno povedano. Nekdo, ki je v slovenščini dobro podkovan, utegne razumeti, da ima celo žičnica posebne gondole za shranjevanje koles. Jaz bi tisto »na žičnici« kar prečrtal.

• Pa dovolj o tem! Zdaj pa skočimo v bohinski kot. — Ko sem pred nekaj dnevi paberkoval po vaseh v okolici Bohinja, sem se prepričal, da imajo tukajšnji prebivalci precej smisla za spominsko zavarovanje objektov, celo takih iz bližnje pretek-

losti. Kar premislite, še vedno najdete stare table z napisom »okraj Radovljica«, čeprav tega okraja že zdavnaj ni več.

• Pri vseh mrtvih in živih pekih sem prisegel, da ne stopim v pekarno na Golniški cesti v Kranju vse dotlej, dokler ne bom zavarovan. Trenutno pa še razmišljam, za koliko bi se zavaroval. — Da vas ne bo pestila radovednost, vam povem naslednji dogodek.

Minuli teden se je v omejnem pekariji mudila neka mati z otrokom. Nenadoma pa se je sprožila ob steni stoječa deska za zlaganje kruha (menda je obnojo zadela pek) in zgrmela nič hudega slutečemu otroku na nogo. Rezultat — zlomljen prst!

• Nekateri trgovine v Medvodah so še vedno brez napisnih desk. Ob to sem se že pred letom spotaknil, pa je flgo zalogo. Zdjaj pa kot kaže, se bo le obrnilo na bolje. Zvedel sem namreč, da je sklenilo Turistično društvo Medvode, priskrbeti tem trgovinam napisne deske v lastni režiji. Naposled nimam nič zoper to; da bodo le table na svojih mestih.

• Iz zaupnih virov sem zvedel, da se v Kranju in po ostalih krajih Gorenjske pripravljajo precej širokopotezne demonstracije. Hudiča, pa bo le nerodno! Demonstranti bodo gorenjski dojenčki, ker jih skrbne mamice — hočeš, nočeš, moraš — privajajo na opravljanje potreb v stranišču. Kaj pa hočejo, ko pa na vsej Gorenjski ni moč kupiti nočnih posod za naše najmlajše.

Vas pozdravlja Vaš

Bodičar

STO PREMIER IN TISOČ PREDSTAV PO OSVOBODITVI

Jeseniško gledališče na pragu nove sezone

Prva premiera nove gledališke sezone: O. Župančič „Veronika Deseniška“

Pričetek letošnje sezone Cufarjevega gledališča na Jesenicah je v znamenju pomembnega jubileja. Prva premiera v letošnji sezoni bo hkrati tudi jubilejna sezona premiera jeseniškega amaterskega gledališča na Jesenicah po osvoboditvi. 99 premier v trinajstih sezonah je imelo 957 predstev, ki jih je obiskalo 334.058 gledalcev, ali povprečno 349 na predstavo. Ze te številke povedo dovolj o uspešnosti in prizadevnosti jeseniških gledaliških amaterjev, hkrati pa potrjujejo upravičenost in potrebo po taki kulturni ustanovi, kot je sedanjje Cufarjevo gledališče.

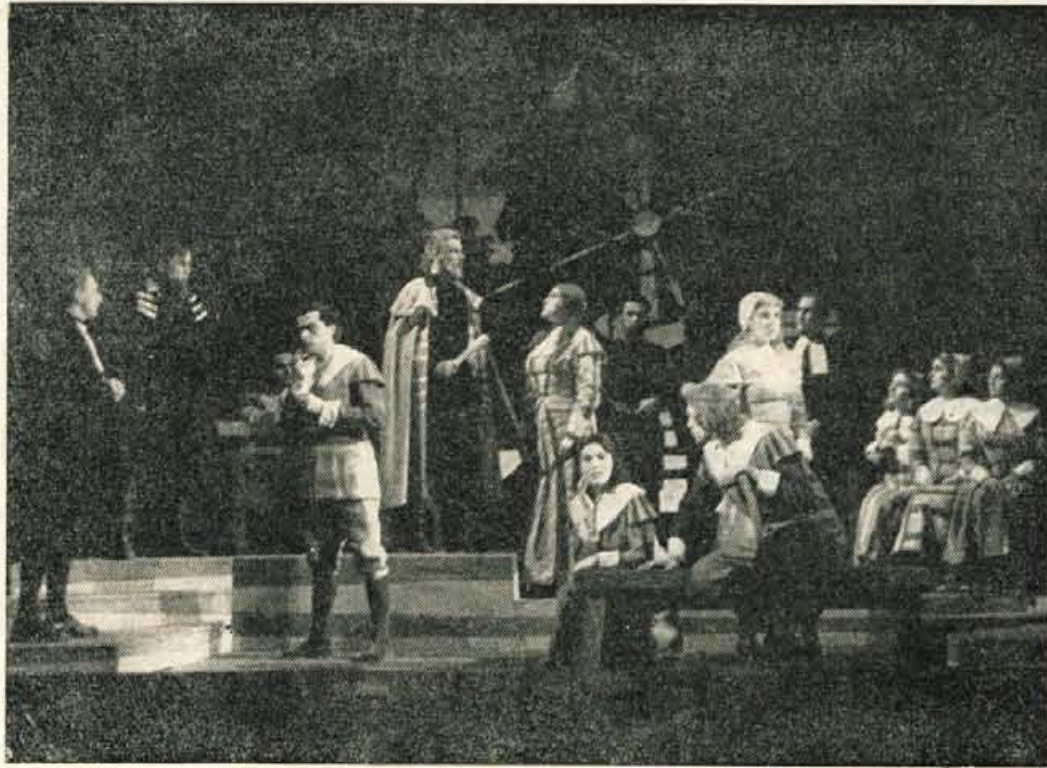
Vsestranske izkušnje trinajstih sezon, ki predstavljajo že lepo in bogato gledališko tradicijo železarskih Jesenic, bodo kažipot tudi za novo sezono. K temu pridruženim le še izkušnje z gostovanji po odrih vsega gorenjskega kota, ki so se izkazala, ne samo koristna, temveč tudi nujno potrebna. Kakšne so te izkušnje in potrebe lahko povedo številke: od 147 gostovanj v trinajstih sezonah jih 48 odpade samo na lansko sezono. Čeprav bremene ta gostovanja precejšnji stroški in zahtevajo od igralcev in ostalih sodelujočih mnogo naporov in požrtvovalnosti pa vendarle predstavljajo velik in izreden moralni uspeh, obenem pa tudi razširitev umetniškega poslanstva jeseniškega gledališča na območju občine in daleč preko nje. V lanskii sezoni je jeseniško gledališče z 48 predstavami obiskalo 19 različnih krajev Gorenjske. Pri tem pa deloma zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, deloma pa zaradi preobremenjenosti igralcev vrsti vabil na gostovanje sploh ni moglo ustreči. Res je, da večidel majhne dvorane, nekoliko zmanjšajo povprečen obisk predstav, zato pa je toliko hvaležnejše občinstvo zlasti tam, kjer jih le redkokdoli ali sploh nihče ne obišče s kulturnimi prireditvami.

V minuli sezoni je jeseniško gledališče uprizorilo 8 premier z rekordnim številom 102 predstav, ki si jih je ogledalo 23.169 obiskovalcev, ali povprečno 237 na predstavo; vsekakor znatnejši dvig v primerjavi z zadnjimi tremi sezonami. Povprečje obiska 48 predstav na gostovanjih pa je le 202 gledalca na predstavo, kar gre na račun majhnih dvoran. Izkušnje v minuli sezoni so pokazale, da bo gledališče v prihodnje moralo zmanjševati število premier, povečati pa število predstav zlasti z gostovanji na odrih v jeseniški občini. Pri ugodnejših delovnih pogojih bo gledališče gostovalo tudi po ostalih krajih Gorenjske. S pomočjo

druženih organizacij bi se lahko znatno dvignil obisk in število predstav tudi na Jesenicah. Po en šolski in mladinski in dvoje delavskih abonmajev bi na Jesenicah z malo dobre volje

fundusi to zmore. Pogosto ne zmore niti dostojne opreme lastnih predstav zato je tudi samo odvisno od izposojanja, zlasti v Ljubljani. Z dodatnimi sredstvi za nabavo garderobe, lasulj, re-

zoritev Župančičeve drame v verzih »Veronika Deseniška«. O ostalem repertoarju, ki ga bo Gledališki svet šele dokončno pregledal in sprejel, pa drugič kaj več.

Prizor iz drame ameriškega dramatika Arthurja Millerja »Lov na čarovnice«. Delo je bilo uprizorjeno v režiji in inscenaciji Bojana Cebulja. To je bila hkrati najuspešnejša uprizoritev minule sezone na Jesenicah.

prav lahko zagotovili; to so namreč pokazali tudi poizkusi v minuli sezoni.

V novo jubilejno sezono stote premiere in tisoče predstave stopa jeseniško amatersko gledališče polno bogatih izkušenj, precejšnjih dolžnosti in novih načrtov. Z novo sezono bo gledališče nosilo tudi ime po revolucionarju, umetniku in rojaku Tonetu Cufarju. V tesni povezavi z jeseniško »Svobodo«, kakor tudi z ostalimi prosvetnimi društvi, bo jeseniško gledališče prispevalo svoj delež tudi na drugih, ne čisto gledaliških področjih in se v polni meri vključilo v program vsestranskega izobraževanja najširših krogov naših delovnih ljudi.

Zelo nujen problem pa je organizacija službe Prosvetnega servisa v sklopu gledališča. Gledališče že sedaj s posojanjem razpoložljivih rekvizitov, garderobe in literature pomaga drugim odrom, toda le toliko, kolikor s svojimi lastnimi, zelo skromnimi

kvizitov in podobnega za uprizoritve jeseniškega gledališča, bi se znatno povečal tudi fondus, ki bi bil z minimalno izposojnino dostopen tudi ostalim dramskim družinam.

Arhiv dramskih del pri gledališču bo jeseni obogaten z večjim prispevkom Prosvetnega servisa v Ljubljani, vso strokovno pomoč in nasvete pa bodo dramske družine lahko dobile pri gledališču, kot doslej. V novi sezoni bo gledališče na pobudo Občinskega sveta »Svobod« organiziralo tudi revijo dramskih družin in z gostovanji amaterskih in poklicnih odrov (kolikor bodo seveda dopuščala sredstva), sploh obogatila gledališko življenje Jesenic in jeseniške občine.

Torej nemalo načrtov in dela, ki čakajo ne samo požrtvovalni kolektiv jeseniškega amaterskega gledališča, temveč tudi novi, pred kratkim imenovani Gledališki svet. Naj povemo še to, da je za jubilejno stoto premiero sredi oktobra, predvidena upri-

Ko se bodo odprla šolska vrata

Cez teden se bodo znova odprla šolska vrata. Otroci se te dni že vestno pripravljajo na to: kupujejo nove zvezke in knjige, urejajo torbice itd.

ureditev šolskih prostorov v času počitnic. Samo za popravilo treh gimnazij: na Jesenicah, v Kranju in v Skofji Loki so porabili 20 milijonov dinarjev. Naj-

Na območju kranjske občine so za popravilo šol in druge potrebe, porabili letos 3 milijone in 800.000 dinarjev. S tem denarjem so uredili novo učilnico in tudi tri sobe za učitelje na osnovni šoli v Goricih, v Oljškem so kupili prostor, kjer bodo uredili igrišče in telovadnico za otroke ter postavili nova tla v učilnicah, v Senčurju so uredili dve stanovanji za učitelje in novo učilnico. Otroci v Naklem bodo ob letošnjem vstopu v šolo našli novo opremo v razredu. Podobna dela in popravila so opravili tudi na šolah v Preddvoru, Dupljah, na Primškovem in drugod. V teh letih, do 1961, imajo predvideno v tej občini okrog 25 milijonov dinarjev za popravila in vzdrževanje šolskih prostorov.

V radovljiški občini ni bilo večjih popravil. Največ so letos porabili za ureditev prostorov osnovne šole v Lipnici. Sicer pa so tudi tam mnoge težave zaradi nezadostnih in neustreznih prostorov. Prebivalci v Begunjah in tudi v Lescah so hoteli v teh krajih že to jesen samostojne osemletne šole. Tej želji je zaradi pomanjkanja prostorov nemogoče ustreči.

Tudi na nekaterih šolah v okolici Bleda, Jesenic in Bohinja te dni hitijo zidarji, mizarji in drugi, da bi čimprej končali predvidena dela in pripravili šolske prostore za pouk.

Osnovna šola v Zgornjih Gorjeh pri Bledu bo ob novem šolskem letu lepo prepleškana

Se bolj mrzlične pa so pripravili v šolah. Letos so ljudski odbori dali več sredstev kot prejšnja leta za popravilo in

večje popravilo opravljajo na poslopju kranjske gimnazije. Znanj bodo porabili 9 milijonov in 200.000 dinarjev.

filmi, ki jih gledamo

POIŠČI VANDO KOS

Premiere domačih filmov so menda še od vsega začetka tesno povezane z dvomi in nezaupanjem, ki se polaste filmskega občinstva, še preden je film realiziran. — Največkrat je bojazen, da se bodo prizadevanja filmskih realizatorjev izjalovila, tudi opravičena. To velja tudi za film režiserja Zike Mitroviča »Poišči Vando Kosa«. — Kje so torej spodsrljaji, ki jemljejo filmu ceno?

Brez zadrege lahko trdimo, da so zelo solidarno spodsrljali scenarist, režiser in igralci. Prvi pobudnik za nespeh je nedvomno scenarist Frida Filipović. Vsega občudovanja vredna osnovna zamisel zgodbe, ki je sprva obetala obogatiti naš filmski repertoar z zanimivo, psihološko poglobljeno zgodbo, se je razblinila v nekakšno raztrgano in slabokrvno, v finalu preveč melodramatično kriminalno pripoved. Seveda »kriminalno« ne kaže jemati dobesedno, saj manjka filmu precej tistega, kar daje kriminalnim zgodbam specifično težo.

Režiser Mitrovič se je očitvidno preveč krčevito oklepal scenarija, da bi mogel izpovedati kaj boljšega. V zvezi s tem se gledalcu nehote vrinja še eno vprašanje: kje tiči vzrok, da je režiserju Mitroviču, ki dobro pozna ABC režijskih prijemov in filmskih izraznih sredstev, to pot tako spodsrlno? Naj bo tako ali drugače — v iskanju zlahkne ideje, ki se v delu kar sama ponuja, se je

režiser izgubil. In še in še: film boluje na šibki dinamiki, dialog je neduhovit in razvlečen, igra prejšla kot dobra, vsekakor pa obtiči pod povprečjem.

Zares škoda za zgodbo s tolikšno dramatično silo, iz katere bi bilo moč s spretnejšim dramaturškim in režijskim prijemom izluščiti impresivno komorno filmsko dramo.

TOLPA Z LAVENDER HILLA

je angleška kriminalna filmska komedija režiserja Charlesa Crichtona (hkrati je napisal tudi scenarij), ki ga nad povprečni nivo filmov tega žanra dviga, predvsem izvirna zamisel zgodbe. Nobe-nega dvoma ni, da je film po režiji in igralski plati, ki sta dobili v dramaturško spretno napisanem scenariju močno oporo, zelo skrbno in spretno izdelan. Glavna odlika filma je vsebina z vse-mimi primesmi, ki dajejo kriminalnim zgodbam zgoščeno pripoved, napetost in dinamično dogajanje, ki pa ne iz-zvene grozotno. Temu se iz-ogne z duhovitimi satiričnimi domislicami, lahkoostjo in neposrednostjo, ki spravijo tudi zahtevnejšega gledalca v dobro voljo in smeh. In še nekaj je, kar žlahni film: to pot bomo srečali renomiranega igralca Aleca Guinnessa, ki s svojo odlično igro dokazuje, da zna, če je treba, zaigrati tudi v filmski komediji. Za karakterni vlogi v filmu »Most na reki Kwai« je namreč prejel visoka priznanja.

DPD »Svoboda« Lesce ne počiva

SEN KRESNE NOČI

ob Šobčevem jezeru pri Lescah

Težnja, da bi kulturno-prosvetna društva podprla prizadevanja tujsko-prometnih organov, je še slabotna. Lahko rečemo, da je DPD »Svoboda« iz Lesca z uprizoritvijo Shakespearove praljične komedije »Sen kresne noči« ob Šobčevem jezeru prvi znanilec spremenjenih nazorov o vlogi ljudske prosvete na Gorenjskem. Vse dotlej so društvena vodstva mislila, da je njihov delovni čas zima, ko v zaprtih dvoranah posredujejo dramske in druge umetnine krogu domačinov. Šele v letošnji sezoni je zaživel mnenje, da ne more biti kulturno-umetniško delo omejeno samo na zimski čas in na domačega človeka. Spreminjanje Gorenjske v turistično pokrajino terjaja od naših amaterskih kulturnih skupin, da s svojo dejavnostjo podpro turizem, oziroma, da obogate življenje letoviščarjev tudi s kulturnimi vrednotami. Izkušnje so pokazale, da tuje ne žele modernih viz in napovov, ki preplavljajo svet, da veliko rajše gledajo in poslušajo posebnosti dežele, v kateri trenutno biva-jo. Zanimaja jih naša slovenska pesem, glasba, folklor, dramatika, skratka tisto, kar ni posplošeno v evropskem merilu in ne odmeva iz vsakega gramofona. V tem smislu stoje naše »Svobode« in prosvetna društva pred posebnimi nalogami, kako usmeriti in organizirati naš turistični kulturni program. — Ali niso drugod z letnimi festivali in igrami že stopili na to pot?

Tako so tudi Lesčani želeli poagratirati za svojo novo pridobitev — Šobčevo jezero — z uprizoritvijo »Sen kresne noči«. Kajti konec koncev, ali ni tudi uspeha kulturna prireditev ena izmed lepot slovenske zemlje in ustvarjalne moči njenih ljudi? Zakaj ne bi tujsi spoznali tudi ta izsek našega življenja, se razvedrili in pozabavali ob komičnem a dobro pripravljem reprezentativnem delu? Vreme jim ni bilo naklonjeno in jih je zadnje dni obilavalo z dokajšnjimi »dozami« dežja, tako da je bila celo premiera v soboto, dne 23. avgusta, v nevarnosti, da utone v večernem nalivu. Grozeči oblaki so preprečili večji obisk in dobro pripravljeno akcijo za prevoz obiskovalcev z jeseniškega predela. Skrbno pripravljena predstava v režiji Bojana Cebulja z Jesenic, je v celoti uspeša. Scen-ska zamisel, funkcionalno dobro izvedena, se je lepo podala v okvir gozdov in gora v mesečini. Carne niti sena kresne no-

či so obiskovalce pritegnile v svoj čarobni krog. Lačji, čeprav ne preveč razkošne, so pisani družbi Atencev in bajeslovnega spremstva dajale dovolj lesketa in pravljivosti.

Ob tako veliki četi igralcev, mnogi med njimi so bili prvič na odru, so seveda po vigranosti in glasovni kulturi prednjačili. Omenil bi posebej Spaka, Egeja, Tezeja, Oberona in Titanijo. Druščina atenskih rokodelcev je bila pristno robustna in je poživljala predstavo. Uspeh je zlasti v tem, da je bila celotna predstava na dostojni višini, da ni bilo posebnih šibkih

točk, in da je tekst dovolj gladko in izpiljeno tekkel.

Vse te kvalitete so bile seveda dosežene z veliko marljivostjo in požrtvovalnostjo vseh igralcev in režiserja Bojana Cebulja, ki ima tudi največje zaslug, da je uprizoritev uspeša.

Tako se je v krog letošnjih najbolj uspeših amaterskih gledaliških predstav v okraju — strazišče »Dnevnik Ane Frank«, bohinske »Romeo in Julija«, cerkljanske »Kralj na Betajnovi« — vključila tudi Svoboda iz Lesca s Shakespearovo pravljično komedijo »Sen kresne noči«.

S seji Sveta za prosveto in kulturo OLO Kranj

Brez smotrnih programov ne bo uspeha

LJUDSKE KNJIŽNICE DOBE SVOJ ZAKON — TAVČARJEVA DOMAČIJA NA VISOKEM NAJ BI HRANILA LIKOVNE UMETNINE NEKDANJIH POLJANSKIH USTVARJALCEV

Na zadnji seji Sveta za prosveto in kulturo OLO Kranj, dne 25. avgusta, so obravnavali v glavnem delo Svobod in prosvetnih društev v prihodnji sezoni, dalje načrt Zakona o knjižnicah in LRS in spomeniško zavarovanje višoke domačije — nekdanje bivališče pisatelja Ivana Tavčarja.

Izobraževanje in kultiviranje človeka je osnovna sestavina vsake socialistične države. Zato je prosvetni amaterizem še posebno dragocen, ker dokazuje stopnjo kulturne zavesti množic, ki so prevzele v svoje roke pobudo in sredstva za oblikovanje zavesti prihodnjih generacij. — Kongres Svobod in prosvetnih društev Slovenije je v mesecu januarju letos poudaril potrebo po dvigu amaterskega delovanja, ne le v kvaliteti, temveč tudi po širšem zajetju delovnih ljudi v to delovno področje.

Okrajni Svet za prosveto in kulturo je na svoji seji priporočil, da bi bili sklepi kongresa Svobod zares uresničeni. Med-nje sodi načrtnost delo v prosvetnih društvih. Društva naj bi ob pričetku sezone pripravila delovni načrt in ga dosledno izvajala. Ostala priporočila se nanašajo na večjo aktivnost pri izobraževanju odraslih, zlasti članstva prosvetnih društev in Svobod, na medsebojna gostovanja kvalitetnih kulturnih skupin, na dvig strokovnega kadra — režiserjev in pevovodij, na

večjo skrb za razvijanje zdravega zabavnega življenja itd.

Občinski Sveti Svobod in prosvetnih društev ter občinski SPK bi morali z večjim interesom spremljati delo društev in jim pomagati. Izkušnje uče, da se društva, oziroma občinski prosvetni organi, premalo zanimajo za sredstva, ki so bila dodeljena občinam za potrebe kulturnega življenja. Posveti o stanju in delu ljudske prosvete, ki bodo v kratkem po vseh občinah, bodo nedvomno dali nove pobude tej dejavnosti.

Naš delovni človek je že od nekdaj ljubil lepo čtivo. To dokazuje zlasti porast bralcev v naših ljudskih knjižnicah. Načrt novega zakona o knjižnicah predvideva v vsaki občini po eno centralno občinsko knjižnico, ki bo opora vsem ostalim, manjšim knjižnicam na podeželju. Načrt zakona je šele v razpravi. Zato je Svet za prosveto in kulturo OLO imenoval posebno komisijo, ki bo izdelala pripombe k načrtu zakona.

Višoka domačija ne predstavlja le spominskega kraja pokojnega pisatelja Ivana Tavčarja, temveč tudi redko stavbno umetnino iz preteklih stoletij. Zato je SPK sklenil, da bo skupno z ObLO Gorenja vas storil vse, da se stavba zavaruje pred nadaljnjim propadanjem. Na višoki domačiji naj bi se hkrati hranile likovne umetnine nekdanjih poljanskih ustvarjalcev.

družinski pomenki

Slavica razmišlja o nakitu

»Slavica, pogledj, kakšno zapestnico mi je kupila mama.« je skozi okno pritličnega stanovanja bahavo zaklicala Zora.

Sošolka, ki se je žogala na dvorišču, je pritekla k oknu, da bi si ogledala nakit.

»Kako je lepa!«

»Stopi noter in pomeji jo!« jo je povabila Zora. Slavica si ni pustila dvakrat reči.

Minila je poldruga ura, ko je zapustila sošolkino stanovanje. Ves ta čas sta z Zoro pomerjali okrase: uhanne, zapestnice, ogrlice in prstane.

»Srečna je, ko se vedno lahko postavi s čim lepim.« je razmišljala Slavica še doma pri kosilu.

»Nekam molčeča si danes, ti morda ni kaj prav.« jo je nagovorila mama.

»O prstanu razmišljam.«

»O kakšnem?«

»O zlatem z rdečim kamnom.«

»Neumnost, nato boš mislila, ko boš velika in boš tudi sama zaslužila,« je karajoče dejala mati.

»Ali je drag?«

»Se vprašaš. Le kako si se spomnila kaj takšnega?«

»Pri Zori sem bila, pa mi je razka-

zovala svoj in materin nakit. Vedno se hvali z njim, jaz pa nimam nič, s čemer bi se postavila.«

»Za mlada dekleta, posebno za šolarke nakit ni primeren. Čimbolj preprosta boš, tem bolje.«

»Pa vendar...«

»Prvo je šola, vse ostalo pride kasneje. Le pogledj Zoro, komaj je napravila razred. Nakit jo samo bega. Pa tudi nič lepša ni, če ga nosi. Preveč stvari dene obenem nase. Za to je treba imeti okus,« je mati skušala prepričati hčerko. Le deloma ji je

uspelo. Slavica je neodločno prikimala in dejala:

»Prihodnje leto bom že večja. Končala bom četrti razred gimnazije. Morala bom odlična. Bi mi tedaj hotela kupiti namesto zlatega prstana nekaj cenejšega, n. pr. uhanne?«

»Če boš takrat še enakih misli, ti bom ustregla,« je končala pogovor mati. Na tihem je upala, da bodo o neprimernosti nakita za šolarke spregovorili med letom tudi profesorji, ki prav gotovo ne odobravajo lišpanja mladih deklet.

V električnem pečniku kuham in pečem

Mnogo gospodinjstev je zdaj že opremljenih z električnimi štedilniki, kjer pa le-teh nimajo, si pomagajo s kuhalniki in pečniki. Gospodinjam posredujemo tokrat nekaj nasvetov za pravilno uporabo električnega pečnika.

Čas pečenja v njem je različen in je odvisen od vrste, kvalitete in količine testa, mesa ali druge jedi. Kruh iz 0,50 kg moke je n. pr. pečen v eni uri, piškotna torta iz 5 jajc v 45 minutah. Posebno lepo se peče masleno listnato testo. V 15 do 20 minutah je pečeno testo iz 1,50 kg moke. Tak pečnik lahko uporabljamo tudi za praženje kave. Kavno damo v že segret pečnik in jo pražimo 15 minut, medtem jo enkrat ali dvakrat premešamo. Po 15 minutah tok izklopimo in pražimo kavo še 10 minut. Kava je zelo enakomerno sprazena.

Razen za pečenje uporabljamo pečnik tudi za kuhanje in dušenje. Za kar je še posebno primeren, ker se testo zapira. Tako lahko v njem dušimo meso in zelenjavo.

Zvon moramo pazljivo odlagati, in sicer v isti legi, kakor je na pečniku.

Tudi pri snaženju pazimo na to. Pomivanje škoduje, najbolje je, da zvon samo obrišemo, in sicer najprej z vlažno in nato še s suho krpo. Po uporabi pa je nujno vse dele pečnika dobro prezračiti (2 do 3 ure)!

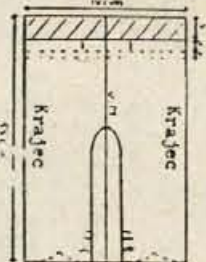
Pripravimo si solate za zimo

FRANCOSKA SOLATA

1 žlica gorčičnega semena, 15 zelenih paprik, 10 zrelih paradižnikov, 5 kumar, 8 čebul, sol, vinski kis, dišave.

Paprike očistimo in jih zrežemo na tanke rezine, prav tako paradižnike, kumare naribamo, čebulo zrežemo. Tako pripravljeno zelenjavo potresemo s soljo in pustimo stati 3 ure. Nato zelenjavo stisnemo, da se izcedi voda, premešamo z oljem, denemo v kozarce, vmes natresemo gorčičnega semena, zrno popra, lavorov list, kolešček hrena. Zelenjavo v kozarce dobro naltlačimo. Po vrhu jo polijemo s prevretilim kisom. Da ne leze solata navzgor, položimo pod vratom steklenice

mehko flanelo ali barhent. Kroj po skici povečamo, položimo na blago (dvakrat) in urežemo. Dele sešijemo.

navzkriž dve deščici. Zavezane kozarce postavimo v shrambo.

PIKANTNA SOLATA IZ PAPIKE

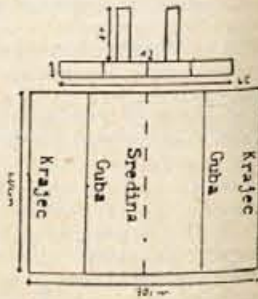
Polovici litra vinskega kisa dodamo četrto litra vode, sesekljaj strok česna, žličko soli, lavorjev list, dva višnjina lista in 1 del olja, zavremo in skuhamo v tem 1 in pol do 2 kg opranih, otrebljenih in na rezance zrezanih zelenih paprik do mehkega. Solato dobro ocedimo in napolnimo z njo primerne kozarce. Nazadnje jih zalijemo s sokom, v katerem so se kuhale paprike. Sok mora pokrivati paprike za dober prst. Kozarce neprodušno zapremo in hranimo na suhem in hladnem prostoru.

GORČIČNE KUMARE

5 velikih kumar olupimo, odrežemo grenko konico, odstranimo peščice in jih narežemo po dolgem za prst debele rezine. Če je kumara zelo velika, jo prerežemo čez polovico. Narezane kumare naložimo v porcelanasto skledo in jih osolimo ter pustimo stati 24 ur. Nato jih ocedimo, rezine zbršimo s čisto krpo ter naložimo v pripravljeno kozarce. Nanje stremo 14 dkg sladkorja, 1 dkg gorčičnega semena, nekaj zrn celega popra, koren, hrena, nekaj olupljenih šalotk. Zalijemo s tri četrt litra prevretega in ohlajenega kisa. Kozarec prekrijemo s krožnikom. Čez dva dni tekočino odlijemo, jo še enkrat prevremo in ohlajeno zlijemo na kumare. Kozarec zavezemo s celofan papirjem.

Dojenčki se zelo radi razbrcajo. Poleti je vseeno, če niso pokriti, z nastopom hladnih dni pa jih moramo zaščititi pred morebitnim prehladom. Za to je primerna topla flanelasta vrečka, kot jo vidite na skici. Zanj potrebuje 60 krat 90 cm velik kos flanele ali barhenta. Oba roba tkanine zapognemo za 3 mm in prešijemo. Sešijemo spodnji rob, da dobimo vrečko, ki ima spredaj oba zarobljena konca tkanine. Zgoraj vrečko nabere in ji prišijemo pas z naramnicami, spredaj pa vsijemo po dolžini zadrgo. Če zadrgo nimamo, naredimo širša robova, zgoraj položimo čez spodnjega, preden prišijemo vrečko spodaj, nato pa naredimo v zgornji rob gumbnice, v spodnjega pa prišijemo gumbe.

Namesto vrečke napravimo malemu lahko tudi brčke s hlačkami. Vzamemo

dobno dva centimetra širok rob, v katerega napeljemo trak za zavezovanje. Naramnice so dolge 35 cm in jih spredaj prišijemo na hlačke, zadaj pa pripenjamo z gumbom ali obratno.

(Po »Sodobnem gospodinjstvu«)

JEDILNIK

Kosilo: Zloženska z gobami, solata, sadna krema.

ZLOŽENKA Z GOBAMI

Pol kilograma teletine, 20 dkg riža, 5 dkg masti, pol kilograma gob, sol, česen, poper, četrto kilograma graha, 5 dkg trdega sira.

Zrezano meso opravimo na masti in mu pridenemo še riž. Ko postane riž steklen, ga zalijemo z vodo, v kateri smo kuhali grah. Na masti oprazene in dušene gobe ter grah solimo, popopravimo in dušimo, da se riž zmecha. Kuhano jed potresemo z naribanim sirom in jo ponudimo s solato.

SADNA KREMA

Pol litra mleka, 12 dkg sladkorja, vanilija, 2 žlici ruma, 3 rumenjaki, 3 dekagrame moke, sneg 3 beljakov, četrto kilograma poljubnega sadja.

Rumenjake umešamo z eno tretjino sladkorja, dodamo moko in počasi prilivamo toplo mleko. Nato postavimo na štedilnik in mešamo z metlico, da se zgosti. Ko odstavimo, dodamo še vanilijo, rum, narezano dušeno sadje in sneg iz beljakov, v katerega smo vtepli še preostali dve tretjini sladkorja. Vse skupaj narahlo zmešamo in nadevamo v kompotne skodelice. Kremam lahko tudi po vrhu okrasimo s sadjem, naribano čokolado ali stepeno sladko smetano.

Večerja:

STROČJI FIŽOL V OMAKI

75 dkg fižola, 5 dkg masti, čebula, žlica moke, 2 krompirja, strok česna, zelen peteršilj, žlica kisle smetane, pore, sol.

Na masti zarumenimo drobno zrezano čebulo, dodamo moko, nekoliko oprazimo, zalijemo z juho ali vodo. Ko prežganje dobro prevre, dodamo na koščke zrezan stročji fižol, posolimo, pridenemo na koščke zrezan krompir in pustimo, da se jed kuha. Ob koncu dodamo še strč česen, na drobno zrezan zelen peteršilj, kisló smetano in poper.

MODA

Kostim za jesen. Na modelu je rahlo naznačena vrečasta linija

GOBICA namesto krtače

Gobica iz moltoprena (spenjena plastična masa) je podobna gobici iz spenjene gume, le da ima lepši lesk, je mnogo bolj trpežna in jo v gospodinjstvu uporabljamo za različna dela.

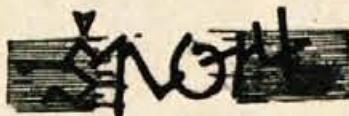
S suho gobico lepo odstranimo prah z volnenih pletenin, sukna, žameta, klobučevine, semiša, svile itd. Zato je zelo praktična za potovanje, zlasti ker je lažja od krtače in mehka, tako da jo lahko spravimo v torbico.

Mokro gobico iz moltoprena s pridom uporabljamo za čiščenje madežev na oblekah in plaščih in za osve-

žitev barv na oblazinjenem pohištvu in preprogah.

Ker hitro vpija vlago, jo uporabljamo tudi za sušenje premočenih oblek, plaščev itd.

Vrela voda in rahli lugi ne škodijo moltoprenu, zato s tako gobico lahko pomivamo tudi posodo, kopalne kadi, obložene s keramičnimi ploščicami in podobno. Ker je odporna tudi proti kuhinjskemu kislu, je pripravna za osveževanje barvanih tkanin. Takšne gobice prodajajo tudi po naših trgovinah in niso predrage.

Plavanje

BRINOVEC IN KOŠNIK V REPREZENTANCI

Na zadnji preizkušnji naših plavalcev pred nastopom na evropskem prvenstvu, ki je bila v Zagrebu, sta se v reprezentanco uvrstila tudi kranjska plavalca prostega sloga Brinovec in Košnik. Jugoslavijo bo na tem prvenstvu zastopala maloštevilna ekipa in zato je uvrstitev teh dveh Kranjčanov med najboljšimi še toliko pomembnejša. Brinovec bo nastopil v disciplinah 400 in 1500 metrov prosto ter v štafeti 4 x 200 prosto, kjer bo nastopil tudi Košnik.

Državno prvenstvo v skokih v vodo

IVKO SINK — VEČNI DRUGI

Na državnem prvenstvu v skokih v vodo, na katerem so nastopili najboljši jugoslovanski

klubi, je nastopil tudi kranjski Triglav. Sonja in Ivko Sink sta se tudi tokrat dobro uvrstila, ekipno pa je bil Triglav četrti.

Rezultati — moški deska: 1. Porenta (II) 136,10, 2. Novak (N) 130,19, 3. Keber (II) 115,07, 6. Sink (T) 109,40; **stolp:** 1. Dobrin (II) 117,07, 2. Sink (T) 116,88, 3. Kralj (N) 115,84.

Zenske — deska: 1. Ibrisks (N) 109,07, 2. Peršino (ZPK) 90,30, 3. Sink (T) 77,43; **stolp:** 1. Rebernjak (N) 50,19, 2. Čufar 42,57, 3. Ibrisks (N) 34,67.

Ekipna razvrstitev: 1. ZPK Ljubljana 675,78, 2. Ilirija 575,61, 3. Naprijed (Zagreb) 539,65, 4. Triglav 303,71, 5. Zadar 109,54, 6. Branik 80,92.

Šah

MLADINSKI ŠAMPIONAT V RADOVLJICI

Si bo Parma priboril vozni listek za svetovno prvenstvo? — Tudi mladi Janžek uspešno zmaga — Mojski kandidat Deže je točko za vodečim

Prvi »polčas« državnega mladinskega prvenstva v šahu je mimo. Kaže, da so bile napove-

di, da bo mladi Parma igral prvo violino, realne. Šest in pol točke iz osmih kol je vsekakor lep rezultat. Lahko upamo, da si bo ta talentiran igralec priboril vozni listek za svetovno prvenstvo. Preteklo nedeljo bi mu skoraj spodletelo v partiji s Kozarčaninom, vendar je končno le uspel remizirati. Zmaga nad zagrebškim prvokategornikom Messingom v šestem kolu je dokaz za dobro igro.

Tudi Deže in Janžek sta na turnirju pokazala, da od njiju lahko še marsikaj pričakujemo. Sicer je Deže dosedaj malce razočaral, od tega mojstrskega kandidata smo pričakovali nekoliko več, vendar ne gre pozabiti, da je pred igralci še kopica kol in da bo šele zdaj prišla do polne veljave turnirska rutina. Janžek nas je resnično presenetil; toliko od tega igralca vsekakor nismo pričakovali. Po dosedanji igri mu mesto v zgornji hiši ne uide. Tudi Stručič Jadrijevič in Kozarčanin so pokazali zanesljivo igro. Splošen vtis pa je, da so mladinci izredno borbeni in da se le neradi sprijaznijo z remiji. To je prav gotovo razveseljivo, saj se še spominjamo izjave nekdanjega mla-

dinskega državnega prvaka, sedanjega velemojstra Aleksandra Matanovića, ki je pred leti dejal, da kvaliteta mladinskega šaha pada in da se mladi igralci vse prehitro zadovoljijo z »vlelemojstrskimi« remiji.

Razveseljivo je tudi, da vidimo v prvih vrstah po dolgih letih zopet Slovence. Vsa zadnja leta smo se upravičeno spraševali o vzroku stalnega stagniranja kvalitete slovenskega mladinskega šaha. Kaže, da se je vsa stvar obrnila na bolje.

Stanje na tabeli je po odigranem osmem kolu takole: Parma 6,5, Janžek, Deže, Stručič 5,5, Jadrijevič, Kozarčanin in Rajkovič po 5, Cvetkovič 4,5, Messing, Šahovič 4, Vellmirovič, Ristovič po 3, Stojkovič 2,5, Iljevski, Ložič 2 in Radonič 1 točko.

DOSTI GLEDALCEV

Posebno ob nedeljah je na leškem letališču živahno. Vaje padalcev in jadralnih letal, vneto spremlja kopica turistov — domačih in tujih — ki se v dolgi vrsti ustavljajo ob glavni cesti. Preteklo nedeljo je naš sodela-

vec naštel ob cesti nič manj kot 12 avtomobilov, 6 motornih koles in 22 koles.

Pred 17-letnico ustanovitve Kamniškega bataljona
Po spominih Jožeta Ravbarja

Na zaraščeni jasi

Na vrhu rašiških gozdov, kjer so pred 17 leti zaprisegli borci Kamniškega bataljona, bodo do 21. septembra postavili razgledni stolp.

Tih mir rašiških gozdov so zmotili pridružen koraki. Prihajajoči so se vzpenjali navkreber po skalni poti. Pri piramidi, znamenju, ki stoji na najvišjem vrhu rašiškega pogorja, so se ustavili. Bilo je to nedavno. Bivši borci v teh krajih so prišli in si ogledali prostor, kjer naj bi postavili razgledni stolp v spomin na ustanovitev Kamniškega bataljona. Sedemnajstega avgusta 1941 je bilo to — pred sedemnajstimi leti.

Ko so se naučili lepega razgleda, so se spustili po severnem pobočju nekoliko nizdol in se ustavili na kraju, kjer je bila zaprisega bataljona. Tu je pred sedemnajstimi leti bila jasa. Zda jo je že zaraslo mlado drevje. Sedli so pod debelo bukev, nemo pričoč tedanjih dogodkov. Jože Ravbar, nekdanji borcec Kamniškega bataljona, je začel pripovedovati. Govoril je tako prepričljivo, da so se pred očmi vrtile podobe za podobo iz življenja in borb partizanov Kamniškega bataljona v l. 1941.

«Na tej jasi je bilo takrat ta-

borišče Rašiške čete,» je začel pripovedovati počasi Jože. «Komunisti, skojevci in simpatizerji iz Rašiškega in Smarnogorskega podgorja smo šli v ilegalo že 23. junija 1941. Ta dan so nas Nemci nameravali aretirati. Dva dni po znanem poskusu likvidacije F. Znidaršiča, 24. julija 1941, smo se združili in ustanovili Rašiško četo. Komandir čete je bil Stane Kosec, komisar pa Mile Spacapan. Tu smo postavili taborišče in si uredili pravo vojaško življenje. Do 17. avgusta 1941 nas je bilo že čez 50 partizanov. Imeli smo celo svojo tehniko; nekaj tiskarskih Erik in razmnoževalni stroj. Midva s Cencotom Stuparjem, ki je bil sekretar partije v četi, jaz pa sekretar skojevške grupe, sva razmnoževala radijske novice.

Četa je bila kar dobro oborožena. Razen puškomitraljezov smo imeli vsi borci puške in bombe. Nekateri borci so prišli v partizane celo s čeladami... Imeli smo tudi svojo zastavo, ki so nam jo sešila dekleta iz Gameljna.

Naše akcije so bile kaj različne: podirali smo drogeve telefonske napeljave, rušili železniške proge itd. Nekoč smo zažgali celo nemški kamion. Drugič smo minirali most. Največje zadoščenje pa nam je bilo, ka-

dar je bila prilika, da smo lahko streljali na okupatorjeve vojake in kaznovali izdajalce.

V prvi polovici avgusta 1941, sta prišla v naše taborišče komandant Kamniškega bataljona dr. Marjan Dermastia - Urban in komisar bataljona tovariš Tone Sturm. Tu sta se sestala s tov. Kečetom, ki je vodil vstajo na našem območju in v škofjeloškem predelu. Dva ali tri dni za njim so prišle k nam še tri enote. To so bili borci iz Radomelj, Kamnika, Mengeša in Domžal, ki so šli v partizane 27. julija 1941, po prvih sabotažnih akcijah v kamniškem okraju.

Tako se je na Rašici dokončno ustanovil Kamniški bataljon. 17. avgusta 1941 je bila slovesna zaprisega. Popoldne tistega dne, smo se, potem ko nas je štab bataljona razdelil po posameznih četah, postrojil ob robu gozda pred taboriščem. Tov. Dermastia in Sturm sta nam govorila o naši borbi in ciljih. Nato pa smo zaprisegli. Navdušenje v tem trenutku ni poznalo meja. Toda za praznovanje ni bilo časa. Se tisti večer so se ostale tri čete: Kamniška, Mengeško-moravska in Radomeljska, odpravile na nova območja. Z Radomeljsko je odšel tudi štab bataljona.

Cez kakšen teden je prišla novica, da so Nemci zasedli in razbili Kamniško četo. Nekateri preživeli borci so se vrnili k nam. Naša četa je nato štela več kakor 50 borcev. Zato smo oddvojili od nje poseben smarnogorski vod, ki je kmalu nato odšel v Smarno goro in od tu hodil na akcije.

Mi smo medtem opravili nekaj uspešnih akcij. Tudi ostali dve četi, Mengeško-moravska in Radomeljska nista mirovali. Komandir Mengeško-moravske, Tone Blejec, je pri belem dnevu v Krtini ustrelil nekega izdajalca. Njegovi borci so obstrleli na bistrškem mostu v Domžalah nemškega carinika. Dva borca Radomeljske čete sta nekega dopoldneva sredi tovarne Induplati v Jaršah streljala na okupatorjevega sodelavca. V začetku septembra so borci te čete uničili Remčevo tovarno v Duplici.

Seveda, Nemci niso mirno gledali teh naših akcij. Padli so prvi talci v Smledniku, Jaršah, Domžalah in drugod. Poskušali so vrniti med nas celo svoje vohune. Nekega dne se je na primer pojavil na Rašici neznanec, ki je vaščanom izjavil, da želi v partizane. Vaščani so mu

povedali zvezo in Peter Kosec ga je nič hudega sluteč hotel odvesti v taborišče. Sredi poti pa ga je neznanec napadel in pobegnil. Ze naslednje jutro smo imeli hajko. Niso nas dobili. Znova so poslali izvidnico. Takrat pa...

Kakor hitro smo izvedeli, da so Nemci v Rašici, jim je šla iz taborišča nasproti močna patrolja. Borci so postavili mitraljez na ovinku pred Rašico, ki se imenuje Pasji potok. Tu v zasedi so počakali in vseh 6 Nemcev postrelili.

Cez dva dni so Nemci obkolili vas, odpeljali ljudi v pregonstvo, Rašico zažgali. Toda bali so se. Prišlo jih je veliko. Imeli so kakih 20 mitraljezov. Tolikim nismo bili kos, čeprav smo imeli namen, da bi jih napadli. Potem so stikali še za nami. 27. septembra 1941 so nas napadli. Glavnina čete je uspelo, da se je prebila proti Smarni gori in nato prebredla Savo.

Komandir Kosec je bil ranjen in se je nato zatekel z dvema ranjencema in nekaj borci v vas Selo pri Vodcah h Kristanovim. Tam je bil doma naš dotedanji soborec Franc Kristan. Ta pa je naslednje noč odšel po Nemce in tovariše izdal. Ob zori so jih Nemci napadli. Maks Pečar je v boju padel. Samo štirje so se rešili. Stiri pa so kot ujetnike odpeljali v Begunje, kjer so tri ustrelili kot talce.

Dan po požigu Rašice so Nemci napadli tudi Mengeško-moravske čete. V njihovem taborišču pri Sv. Mohorju nad Moravčami. Tam je bilo samo 15 borcev. Toda niso se vdali. Vse popoldne so se uspešno upirali. Nemcev pa je bilo 350 do zob oboroženih. Proti večeru je četa prebila obroč. Umaknila se je brez žrtev. Nemci pa so imeli okrog 20 mrtvih.

Dober teden za tem so borci Radomeljske čete doživeli enega svojih največjih trenutkov. Po napadu Nemcev na to četo pri Rovah nad Radomljami sredi septembra 1941, se je četa umaknila v ljubljansko pokrajino in se nastanila blizu Molnika. Okrog 1. oktobra 1941 sta jo obiskala člana Izvršnega odbora SNOO, tov. Boris Kidrič in E. Kocbek. Četi sta izročila zastavo v priznanje. Ta zastava je bila prva, ki jo je OF podaril partizanski enoti.

Kakor je bilo priznanje ohrabrujoče, pa je bil grenak dogodek že mesec dni nato na Gol-

BLEJSKA RAZGLEDNICA
Zadnji dnevi sezone (Foto: S. Beznik)

čaju pri Blagovici. Ko se je Radomeljska četa vrnila nazaj na Gorenjsko, da bi odšla na Stajersko, se je utaborila na strmem hribu nad Crnim grabnom. Mežnar s svojo družino, edini tamkajšnji prebivalec, pa je četo izdal Nemcem. Od 16 borcev se jih je rešilo samo pet, je končal pripovedovanje tov. Jože Ravbar.

Sonec je bilo že zdavnaj zašlo. Toda spomini so se kar ponujali. Preživeli borci bi še in še radi govorili o NOB, o hudi zimi 1941-42 o bitki pri Dražgah, ki so se je udeležili tudi borci Kamniškega bataljona, o ponovni ustanovitvi bataljona pod vodstvom Matije Blejca - Matevža, o Kokrškem odredu in Kostanjski planini, kjer je padel cvet borcev iz Kamniškega okraja. Govorili bi o Kamniško-zasavskem odredu, o Slandrovi brigadi, o junaških borcih, ki so se kalili prav na svetlih zgledih prvih borcev Kamniškega bataljona. Toda čas je hitel in morali so v dolino.

Za take pogovore si bodo že poiskali priložnost. Taka priložnost bo tudi ob proslavi na Rašici 21. septembra letos. Tu se bodo sešli preživeli borci Kamniškega bataljona in ostali partizani in aktivisti od Ljubljane do Kamniških planin.

I. V.

ZAKAJ TAKO?

Mleko kupujem v mlekarini na Golniški cesti v Kranju, v hiši bivšega Pokojninskega zavoda). Prodajalka, tovarišica Marica, je zelo postrežljiva in prijazna. Prijaznosti pa nisem deležen le z njene strani. Skoraj ni dneva, da me ne bi pozdravljala — z navdušenjem in temperamentom s katerima Slovenci po navadi skoparimo — tudi prebivci te hiše. Le v nadomestilo za kofete, ki so ob takih prilikah običajni, jim služi prah in nesnaga, ki jo stepajo skozi okna. Čeprav imam ročko za mleko pokrito in šest križev na hrbtu, mi ni vseeno, ali se vrtili okoli mene milijarda mikrobov manj ali več, kako mora biti potem prijetno šele onim, ki nosijo mleko domov v odprtih posodah! In koliko je takih (ker je mleko pasteurizirano), da ga kar surovega pijejo!

Človek se čudi, da se v dvajsetem stoletju, stoletju higiene, še najdejo ljudje s tako malo čuta za njo. Po obstoječih predpisih je tako početje prepovedano. Zakaj potem pristojni organi krišlice ne primejo in kaznujejo kakor je treba? Pa niti ne bi bilo treba, da bi jih bilo veliko kaznovanih. Prva kazen, ki bi bila izrečena, bi verjetno popolnoma zadoščala.

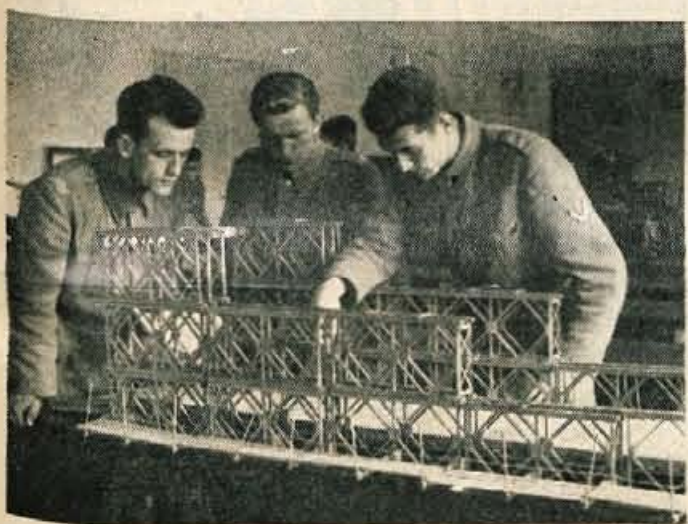
Zato Vas, tovariš urednik, vljudno prosim, opozorite v Vašem cenjenem listu oblasti na to — da se mi izrazim — higiensko pomanjkljivost, ki nam lepeemu Kranju res ne dela časti.

A. Prah, Kranj, Stošičeva 3

GOSTINSTVO, GOSTINSTVO...

O postrežbi v naših gostinskih lokalih krožijo med domačimi in tujimi gosti številne govorice. Vsekakor gre v večini primerov za upravičeno negotovanje gostov, saj so pogosto pomanjkljivosti v gostinstvu le posledica malomarnosti. Brez malomarnosti ne gre tudi v »Kavarni« v Trzinu. V kavarni imajo uro, ki pa je nihče nima časa naviti. Casopisi na držalih so stari teden dni, medtem ko je nove treba iskati po vseh mizah (večkrat so že zmečkani, sirgani — tu se kaže tudi kultura obiskovalcev). Po napolitanski polici se pasejo muhe. Stekleno pokrivalo sicer imajo, toda le za en krožnik, slaščice pa imajo na dveh. In končno, v stranišu je tema, čeprav je v njem napepljava za električno razsvetlavo. Ob vsem tem se prav gotovo vsak gost — predvsem tuji — vprašuje, koliko časa bo še tako!

FaBo

Pouk v Vojnih akademijah je z leta v leto sodobnejši. Gojenci imajo za učenje na razpolago vrsto bogatih tehničnih pripomočkov in lepo urejene prostore z orožjem in vojaško opremo. Za poučevanje pa predavatelji vse bolj uporabljajo film, razne karte in skice, grafikone in podobno. Na sliki: skupina gojencev Vojne akademije, pri pouku v kabinetu inženjerije.

Belgije. Zato so se že pred 50. leti usmerili na izdelavo lovskih pušk. S tem so si utrlj sloves malone po vsem svetu. Danes izvažajo precizne lovške puške v 30 dežel. Glavni kupci so v

Nemčiji, Franciji, Švici in ZDA. Skoraj vse njihove puške prodajajo v inozemstvo, le kakih 10 do 20 odstotkov jih ostane v Avstriji.

Po nesrečnem plebiscitu, ki je

odtrgal Koroško od matične domovine, je nekaj borovelskih puškarjev prbežalo v Jugoslavijo. V Kranju so ustanovili manjše puškarsko podjetje in nadaljevali svoje delo. Razmere pa jim niso dopuščale, da bi ustvarili kaj večjega. Do druge svetovne vojne je bila v Kranju le izdelovalnica lovskih patronov in popravilnica lovskih pušk.

Po vojni pa se je razvilo večje podjetje — »Puškarna«. Začeli so izdelovati lovške in zračne puške. Ustanovili so tudi puškarsko šolo. Žal je z združitvijo »Puškarna« s »Kovinarjem«, ta dejavnost zašla v slepo ulico; deloma zato, ker po kvalitetnih lovskih puškah pri nas še ni tolikšnega povpraševanja, deloma pa zaradi vse močnejše konkurence večjih industrijskih podjetij.

Ob letošnjih jubilejnih proslavah so borovelski puškarji govorili in razpravljali tudi o težavah in perspektivah te obrti. Pri tem so najbolj poudarjali, da primanjkuje vajencev te stroke. Čeprav so letos praznovali tudi 80. letnico ustanovitve prve puškarske strokovne šole v Borovljah, je kadra vedno manj. Večina mladih ljudi gre v industrijo.

Da bi nudili boljše pogoje vajencem in zaposlili vrzel, ki bi sicer ogrožala obstoj te obrti, so letos, v sklopu 400-letnice te dejavnosti, slovesno postavili tudi temeljni kamen za nov Vajenski dom.

(Po Slovenskem Vestniku)

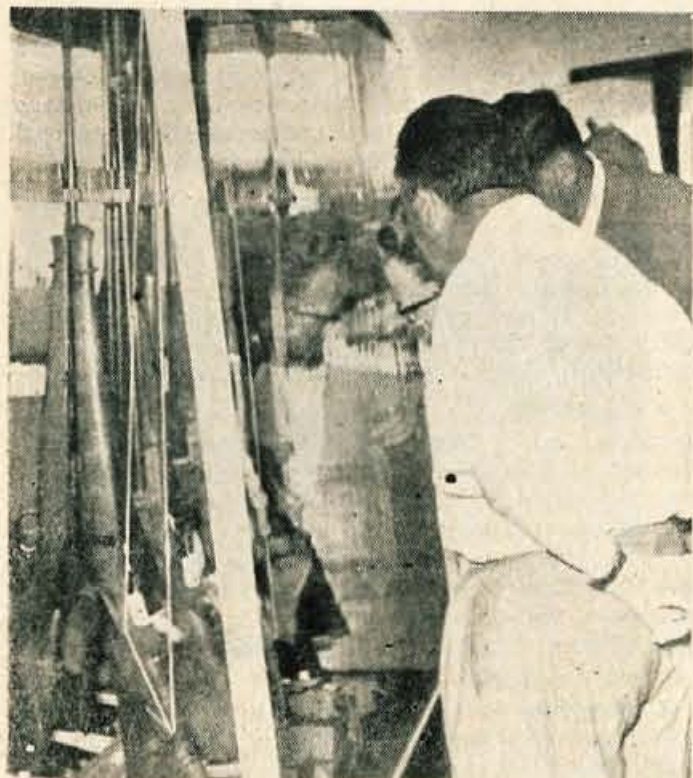
Jubilej borovelskih puškarjev

Borovelski puškarji so nedavno slavili 400-letnico puškarske obrti. Njihovo slavo so vskladili s koroškim velesejmom. V spomin na to pomembno, zgodovinsko obletnico so bile mnoge prireditvi v Celovcu in v Borovljah. Puškarska obrt ima v Borovljah zelo staro tradicijo. Že v rimski dobi, kot trdijo zgodovinarji, so na Koroškem izdelovali orožje iz domačega železa. Zato ni čudno, da je iznajdba smodnika v 16. stoletju našla tamkajšnje rokodelce pripravljene za izdelovanje strelnega orožja — pušk. Prva kovačnica pušk, kot stoji v nekaj zapiskih, je nastala že leta 1558 na Kouchi pri Borovljah. Po nekaterih podatkih pa so v teh krajih izdelovali puške celo nekaj let prej. Ze leta 1632 je bilo zaposlenih v puškarski obrti v Borovljah 232 ljudi, kar ni malo.

V letu 1688 pa omenja borovelske puškarje tudi Valvazor.

Zanimivo je, da so že leta 1753 dobili dovoljenje, da smejo prodati 6000 pušk v Turčijo. Seveda so morali mnogo pušk izdelati za domače cesarsko vojsko. Zato je njihova proizvodnja hitro rasla. V drugi polovici 19. stoletja — pred 100 leti — so izdelovali že 10.000 pušk na leto. Obrt je zajela Borovlje in okolico. Zato so že leta 1872 organiziral posebno puškarsko združno. Ta je sicer po petih letih razpadla, toda želja puškarjev za enotno organizacijo in samopomoč v zadržni obliki je bila močna in je prišla do izraza ob ustanovitvi nove zadrge. Tudi danes imajo oni svojo zadrugo.

Proti koncu 19. stoletja so se borovelski puškarji čutili ogrožene pred močno konkurenco iz

Podpredsednik ZIS E. Kardelj, si na letošnjem gorenjskem sejmu z zanimanjem ogleduje izdelke kranjskih puškarjev

Iz geološke
preteklosti
naše
okolice

Skozi Naklo je tekla Tržiška Bistrica

LJUBLJANSKA KOTLINA je nastala v začetku najmlajše dobe naše Zemlje (oligocenu), ali nekoliko pozneje. Kossmat si to razlaga tako, da so se Julijske in Savinjske Alpe, ki so bile nekdanj enotni gorovje, po velikih prelomih v raznih smereh razkale in nato so se začele posamezne grude ob teh prelomih premikati. Pri premikanju se je bolj in bolj pogrezal vmesni del, ki je dotlej vezal obe gorski skupini. Tako je nastala sčasoma globoka in obsežna udorina, današnja ljubljanska kotlina.

Drugačno razlago daje Marolt, ki pravi, da je Sorško polje povzročilo delovanje vode, ledu in vetra (erozija). Prav tako sklepa tudi Oblak in to zato, ker je nepropustni obroč okoli Kranja, čeprav so ga savski pritoki že močno razjedli, precej visok in ker nepropustna podlaga ob Savi enakomerno pojema, tako na desnem kot na levem bregu. V neposredni okolici Kranja najdemo znake najmlajše dobe naše Zemlje sicer zelo globoko, ker pa je na obrobju konglomeratna podlaga precej višja, smemo sklepati, da je bilo neposredno kranjsko področje zelo razvit vodni vozlož predledene dobe.

V ledenih dobah (pleistocenu) so ledeniki in reke dokončno izoblikovali podobo naše domovine. Prav njim se imamo zahvaliti, da je danes Gorenjska tako pestra in da privablja leto za letom na tisoče turistov in ljubiteljev narave, ki občudujejo strme gorske skupine in med njimi ležeče ravnine.

TRŽIŠKA BISTRICA je skozi vso ledeno dobo tekla po ozemlju današnje Nakeljske kotline in se pri Strževem izlivala v Savo. Pretočitev, ki je nastala po ledeni dobi, si Wentzel takole razlaga:

»Mislimo si obe višini, ono zahodno od Nakla in tisto južno od Dolenje vasi, še združeni. (Konglomeratom, ki so na pobočju dolin Tržiške Bistrice in Save, pripisuje Wentzel zgornje miocensko starost.) Obe sestavlja miocenski konglomerat, pod katerim je nepropustna plast miocenske glinice. Tu pa sta se dolini Tržiške Bistrice in Save najbolj približali. Na vse strani so tekli studenci k bližnjima rekama, ki sta vedno bolj izpodkopavali konglomeratno obzorje. Posledica tega je bila, da so se ti konglomerati ob robu krušili in širili strugo obeh potokov. Vez med savsko in bistriško dolino se je vse bolj krčila in se končno popolnoma pretrgala v smeri od vzhoda proti zahodu. V to smer se je obrnila Tržiška Bistrica in prišla v Savo že pod Podnartom.«

Zaključimo lahko torej, da je Nakeljsko kotlino, kakršna je, izobliko-

vala Tržiška Bistrica, ki je tekla po njej skozi vso ledeno dobo in si potem poiskala krajšo pot v Savo.

Na vodno preteklost nas spominjajo tudi imena vasi in krajev Nakeljske kotline in okolice: Stržev (Stružev) — vas v nekdanji strugi (savski in bistriški). Okroglo — otok (bolj ali manj okrogel), obdan z vseh strani z vodo. Pivka — kraj, kamor so iz višine gonili napajati živino. Naklo — vas »na kalu«, t. j. na luži, na jezeru. Sto razlago se ujema nekdanja, danes že skoraj pozabljena ljudska pravljica, da je nakeljska cerkev stala nekdanj na skalnem robu nad Pivko (na »Struclju«) ter molela v jezero. Druga pravljica pa pravi, da se je nakeljski cerkvi nekdanj reklo »pri Sv. Petru na jezeru«. Po Blazniku bi »Naklas« utegnili pomeniti prehod iz višine v osušeno nižino. V navadnem govoru se namreč večkrat sliši »na klast« namesto »na tlast«. Možno pa je tudi, da pride »Naklas« od »naklada«, kar pomeni nakladati blago za vožnjo čez Ljubelj.

Ime Cegelnica pride verjetno od tod, ker je svet tam ilovnat in so kdaj žgali opeko. Za Duplje izvaja Valvazor ime od samostalnika »duplina« — jama, luknja. Zeje — vas, kjer primanjkuje vode.

USTAVIMO SE SE na pregibu med Strževskim poljem in Nakeljsko kotlino, kjer je danes gramozna jama in stoji vas Polica. Višinska razlika med današnjo nakeljsko ravnino in poliškim delom je nastala po pretočitvi Tržiške Bistrice v Savo. Skratka, to razliko je ustvaril nakeljski potok, ostanek nekdanje Tržiške Bistrice (v katerem teče voda le še ob deževju in je znan pod imenom »Skadov«). Nakeljski potok je odplaval prod skozi ožino Temnik iz nekdanje enotne nakeljske ravnine. Ustno izročilo pa pravi, da je bilo v Nakeljski kotlini nekdanj jezero. Da bi osušili dolino, so ljudje južno pobočje prekopali (današnja soteska Temnik) in jezero je odteklo v Savo.

3-ler

PIROKERAM STEKLO trdno kot jeklo in lahko kot aluminij

V trdo poleno so zabil močan žebelj. Nekdo je s silovitimi zamahi tolkel po njem s čudnim predmetom iz nepoznane snovi. Iskre so letele na vse strani. S predmetom, ki je imel obliko čaše, je tolkel po žeblju toliko časa, dokler le-ta ni popolnoma zginil v lesu.

To je bil prvi poskus z novo vrsto stekla — pirokeramom, ki ga je izdelal S. D. Stookey (ZDA). Ta snov je po trdoti enaka jeklu in je hkrati enako lahka kot aluminij. Topi se pri isti temperaturi kot železo. Na kva-

dratni centimeter zdrži pritisk 7200 kilogramov. Pod vplivom mraza in toplot se manj razteza in krči kot katerakoli druga vrsta keramičnih izdelkov in je odporna tudi proti kislina.

Moderna tehnika je nestrpno iskala prav tako vrsto stekla, ki bi bilo odporno proti temperaturnim spremembam in koroziji. Razumljivo je, da tovarna varuje formulo za izdelavo pirokerama kot največjo skrivnost. »Steklo najprej ohladimo in ga potem ponovno segrejemo.« To je vse, kar so povedali radovednim novinarjem.

ŠUM VODE, KI ZMRZUJE

Znanstveni sodelavec Instituta geologije Arktike V. D. Dibner je pred leti objavil zanimiv, doslej nepoznan pojav — šum vode, ki zmrzuje. Takole pravi:

»Bilo je na obali velikega jezera v polarnih predelih. Za dokaj toplim vremenom je prišel prvi mraz. Na rdečem nebu brez meseca se je igrala čarobna svetlobna simfonija polarne svetlobe, ki je naznanjala zimo. Nenadoma smo v tišini, ki je ni nihče motil, začeli razlikovati zelo enakomeren,

nenavaden šum. Toda če smo se tako prisluškovali in napanjali ušesa, nam je izvor tega nenavadnega šuma ostal nejasen, tajinstven.«

Naslednje jutro so člani ekspedicije pregledali vso okolico. Čez noč je voda v mlakah, na pešeni obali in v plitvih zalivih zmrznila. Na pesku je ležala prozorna ledena skorja nenavadne sestave. Sestavljena je bila iz prekrizanih, 20 do 30 centimetrov dolgih ledenih igel.

Nenavadni nočni šum je očitno povzročilo zmrzovanje vode, tvorba tisočev ledenih kristalov. 3-ler

Na Gorjušah po starem

Koritarjev oče z Gorjuš menda danes še edini izdeluje znane gorjuške pipe. »Za izdelavo velike lovske pipe«, ki jo je ravnokar izdeloval, je dejal »mi gresla kar dva ali trije dnevi. Delam od jutra do noči. Prodal pa bi pip, kolikor bi jih imel. DOM v Ljubljani vse odkupi.«

Okrasi na pipah so iz drobnih kosov biserovine in srebra, ki jih spretna roka Kopitarjevega očeta mojstrsko razvršča v čudovite podobe. Čeprav v letih, opravlja to delo Kopitar brez očal. Pri delu mu pomaga sin Vinko. Stara tradicija gorjuških piparjev torej ne bo zamrla.

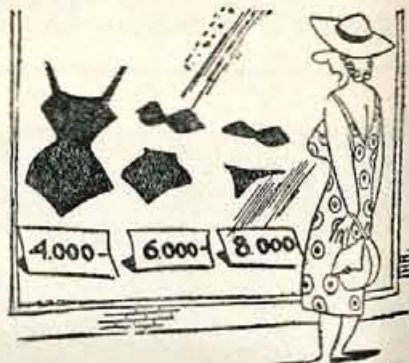
Tudi v dobi nylona, perlonu itd., se Koritarjeva mama na Gorjušah ni odrekla lanenim rjuham. Seveda ne za »halo« hčeram, marveč za lastno rabo. »Take rjuhe se najbolj obnesejo«, pravi ona.

»So trpežne in mehke. Trše platno porabimo za rjuhe za spravljanje sena. Po teh hribih moramo nadreč vse seno v rjuham znositi v senike.«

Na sliki: sušenje lanenega platna pred Koritarjevo domačijo

ZA RAZVEDRILO

BREZ BESED
(Iz »Delavske enotnosti«)

Turist Jovo Popović je sedel pri kosilu v hotelski restavraciji. Nemec, ki je prisedel, je vljučno voščil:

»Mahlzeit!
Zbegani Jovo, prepričan, da se mu je le-oni predstavil, se je rahlo priklonil:

»Popović!
Popoldne je zvedel, kako ga je polomil. Zato je pri večerji, hoteč dokazati svojo kulturnost, prvi zaželel svojemu sosedu:

»Mahlzeit!
Nemec pa v kulturnosti ni hotel zaostajati in se mu je revanžiral:
»Popović!«

38

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN PRIPOVEDUJE

Pogledal sem dol in zgrabil me je strah. Oblaki daleč pod menoj so se zdeli kakor valovi in v mojih zbeganih možganih se je porodila bojazen, da me nemški hudiči morda niso spustili nad morje. Torej me je Gestapo izdal! Bil sem prepričan, docela prepričan: to je konec. V žepu sem otipal revolver — mrzel, vodni grob mi ni bil nikoli všeč. Ustrelil sem enkrat, da bi videl, ali revolver deluje. In medtem ko sem padal čedalje bolj proti zemlji, sem z olajšanjem v srcu opazil, da tonem v oblake, ne pa v morje.

Vnovič sem pogledal na uro, bilo je devetnajst minut čez dve. Zdelo se mi je, kakor da nikoli ne bom pristal na zemlji. Tedaj sem pomislil na stari rek: »Kar se dvigne, mora tudi pasti.« Upal sem, da je temu res tako.

Revolver sem zataknil za pas. Oblaki so bili že za menoj. Pogoltnila me je tema, niti meter pred seboj nisem videl. Iznenada pa se je nekaj metrov od mojih nog prikazalo sleme neke strehe. Čez streho sem zaplul naravnost na sredino njive. Pogled na hišo me je tako presenetil, da nisem bil na padec prav nič pripravljen. Že naslednjo sekundo pa — bum! Ležal sem na hrbtu, kot sem dolg in širok, in strmel v nebo. Padalo se je razširilo okrog mene. Ležal sem tam in čutil pod seboj zemljo. To je bila Anglija.

Toda ali je bila to res Anglija? Morda je vse to samo slepilo Nemcev, ki me hočejo preizkusiti, ali sem v resnici pripravljen izpolniti njihove naloge. Njim bi bilo čisto podobno, da bi me za poskušnjo spustili kje v Franciji ali Nemčiji.

Vstal sem, odpel padalo in si šel ogledat hišo, za katero sem pristal. Bila je zapuščena. Prižgal sem ročno svetilko; pročelje in dvorišna stran hiše sta bili porušeni — hiša bi lahko stala kjerkoli v Evropi. Nobenega glasu od nikoder, razen brnenja letala nad glavo, ki se je zdelo, kakor da mi je za petami. V temi sem izgubil padalo in tako sem ga iskal več kakor četr št ure. Z nožičem sem odrezal svojo vrečo in zvil padalo. Zatem sem namesto padalskih škornjev obul čevlje in splekal letalsko obleko. Sveženj sem odnesel k neki rečici, našel tam pritlikavo drevo, okrog katerega je raslo mnogo trstičja in zakopal v rečno blato padalo, letalsko obleko in škornje.

Vse naokoli je bilo temno. Razen tiste hišice je bilo tam pusto kakor v Sibiriji. In tako sem se odpravil na pot, da bi ugotovil, kje sem. Enkrat ali dvakrat sem se sprehodil do gozdička, katerega debela so bila podobna hišam. Taval sem po drevoredu in šel mimo praznega senika. Daleč nekje na nebu so se razletavale granate protiletalskih topov in se križale luči iz žarometov.

Naposled se mi je zazdelo, da vidim v daljavi luč. Krenil sem tja. Hodil sem čez razore in bredel po mlakah. Naposled sem prispel do osamljene hiše in splezal na vrtni zid. Ne, tu ni bilo nobene luči! Splazil sem se do verande, posvetil skozi okno, ki je bilo do polovice zastaralo. Na obehalniku so viseli plašči, spodaj je bilo stoljalce za dežnike in malo dalje so držale stopnice v prvo nadstropje. Zagledal sem tudi telefon in na mizici zraven njega je ležal britanski telefonski imenik; Torej, bil sem v resnici v domovini.

Z olajšanjem v srcu sem se vrnil k porušeni hiši. Vrat ni bilo; s svetilko sem osvetlil oguljeno zidovje in zagledal ostanke nekakšnih stopnic. Krenil sem gor in našel majhno umazano sobo. O spanju ni bilo govora. Vso noč sem hodil po zibi gor in dol, prisluškoval v noč in čakal, da bi se zazorilo.

Ob šestih se mi je zazdelo prav, če grem na pot. Iz daljave sem slišal lajati nekega psa, zatem je nekaj zabrbotalo, zabobnel je tovorni vlak in mi odkril, kod pelje železniška proga. Krenil sem skozi drevored z majhnim kovčkom v roki, poprej pa sem se še prepričal, ali imam v revolverju en naboj. Na glavno cesto sem prišel, ko so se na obzorju začeli risati prvi sončni žarki. Vzel sem v roke kompas, ugotovil, da leži London južno in krenil na levo. Nekaj minut kasneje sem srečal poljedelskega delavca, ki mi je prihajal nasproti. Veselo me je pozdravil z »Dobro jutro, gospod!«

Odzdravil sem mu in ga vprašal za najkrajšo pot do železniške postaje.

»Po cesti bo kake četr št milje, gospod,« mi je odvrnil brez začudenja.

Zahvalil sem se za pojasnilo. Nekaj sto metrov dalje sem zagledal v izložbi trgovine lepak, ki je napovedoval ples v občinski dvorani Littleporta.

Brž sem si priklical v spomin zemljevid področja Wisbech, ki sem se ga skrbno naučil na pamet. Da spomnil sem se Littleporta, toda ta kraj je ležal kakih 30 do 40 milj dalje od kraja, kjer bi bil moral pristati. V tistih nekaj minutah, ko sem tičal v vratih letala, sem se moral za toliko milj peljati dalje. Spomnil pa sem se, da je Littleport, čeprav je to majhna postaja, vendarle postaja za glavno progo in potemtakem bi bil moral biti v nekaj urah v Londonu.

Na zunaj je železniška postaja Littleport natanko takšna kot sleherni druga podeželska postaja od sedmih zjutraj. Okrog peči se je zbralo nekaj ljudi in grelo svoje prezeble roke, o kakem vlaku pa ni bilo ne duha ne sluha. S strahom v srcu sem stopil k blagajni in vprašal, ali bo vlak za London kmalu prišel.

»Ob 7.28, gospod,« je odvrnil blagajnik. »Naravnost v London pripelje. Hočete na prvi ali tretji kolodvor?«